

Bureau
Landelijk Coördinator
Voorkoming Misdrijven

Postbus 20301, 2500 EH 's-Gravenhage
Telefoon 070-600426, Telex 34554 MVJ NL.

**Beleids-
voorbereiding en
onderzoek**

**Modus operandi
Woninginbraken**

Deel B: Handleiding



**Voorkoming
misdrijven**
'n Zaak van de politie én u

EINDRAPPORT
MODUS OPERANDI
ONDERZOEK
WONING INBRAKEN
DEEL B:
HANDLEIDINGEN

Bureau Criminaliteitspreventie
in opdracht van Landelijk
Bureau Voorkoming Misdrijven
H.J.Korthals Altes
met medewerking van
P.v.Soomeren
Amsterdam, april 1989

INHOUDSOPGAVE

	pagina:
Inleiding	1
1 Handleiding kwantitatief onderzoek	3
1.1 Nut en doelstelling	3
1.2 Welke gegevens heb je nodig	6
1.3 Waar haal je de gegevens vandaan	7
1.4 Keuze onderzoeksperiode en steekproef grootte	9
1.5 Opstellen werkplanning	13
1.6 Codeboek en codeformulier	14
1.7 Regels opstellen bij het coderen	15
1.8 Gegevens verwerken	17
1.9 Opschoning van een computerbestand	18
1.10 Frequentie tabellen en kruistabellen	19
1.11 Wijk-, buurt- en straatanalyses	23
1.12 Presentatie onderzoeksresultaten	28
2 Handleiding kwalitatief onderzoek	30
2.1 Nut en doelstelling	30
2.2 Methode en vragenlijst	31
2.3 Hoe kom ik aan respondenten	32
2.4 Afnemen van interviews	36
2.5 Verwerking van vragenlijsten	37
2.6 Presentatie onderzoeksresultaten	40
3 Koppeling kwantitatief- kwalitatief	43
3.1 Toetsen statistische resultaten aan uitspraken van ouders	43
3.2 Conclusies naar de theorie	44
3.3 Conclusies naar de praktijk	46

Bijlagen

Literatuurlijst

INLEIDING

Medio 1987 gaf het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven opdracht tot een onderzoek naar de modus operandi (werkwijze) bij woninginbraken.

Uitvoerders waren Bureau Criminaliteitspreventie, functionarissen van Regionale Bureaus Voorkoming Misdrijven en van enkele lokale politiekorpsen.

Het doel van het onderzoek was tweeledig:

- meer te weten komen over het delict woninginbraak mede ter onderbouwing van preventiebeleid;
- samenstellen van een handleiding waarmee politiefunctionarissen dit type onderzoek in de toekomst zelf kunnen uitvoeren.

Deze tweedeling zet zich door in de presentatie van het eindrapport:

- deel A bevat de onderzoeksresultaten en enige suggesties om er in de praktijk mee te werken;
- deel B bevat de handleidingen voor het zelf uitvoeren van modus operandi-onderzoek.

Beide delen zijn opgenomen in **afzonderlijke** bundels.

In het voorliggende deel B treft u opnieuw een tweedeling aan:

- handleiding kwantitatief onderzoek (statistische analyse van politiegegevens)
- handleiding kwalitatief onderzoek (interviews met verdachten van woninginbraak).

De twee methoden vullen elkaar aan:

de dader interviews maken het mogelijk om de statistische resultaten te verklaren en omgekeerd kunnen uitspraken van daders geruggesteund worden door de statistiek.

Voor wie zijn de handleidingen bedoeld?

De handleiding is bedoeld voor politiemensen, die voor hun eigen gebied gegevens willen verzamelen over woninginbraak.

In de praktijk zullen dit vooral de mensen van de afdeling Voorkoming Misdrijven zijn.

AVM'ers en LPC'ers kunnen de gegevens voor hun eigen gemeente verzamelen, regionale ambtenaren VM kunnen dat voor hun regio doen (of voor een gedeelte daarvan).

Leeswijzer

Wanneer u deze bundel voor het eerst onder ogen krijgt, kunt u hem lezen als een rapport. Doordat de praktische tips voor de uitvoering van het onderzoek in voetnoten zijn opgenomen, vormt de hoofdttekst een lopend verhaal.

Gaat het onderzoek echt beginnen dan kunnen deze bundels als naslagwerk gebruikt worden. Via de inhoudsopgave belandt u snel bij de tips die u nodig hebt.

In de handleiding wordt steeds de "jij-vorm" gebruikt.
We hebben aangenomen dat daar geen bezwaar tegen bestaat.
Deze bundel bevat drie hoofdstukken:

- in hoofdstuk 1 gaat het om de handleiding voor kwantitatief onderzoek (statistiek)
- in hoofdstuk 2 gaat het om de handleiding voor kwalitatief onderzoek (daderinterviews)
- in hoofdstuk 3 wordt kort ingegaan op het aan elkaar koppelen van beide onderzoeksmethoden, waarbij zowel een link naar de theorie als naar de praktijk wordt gelegd.

In hoofdstuk 1 wordt hier en daar verwezen naar het "Basisboek statistiek" dat door het LBVM is uitgegeven.

Vooraf in de afrondingsfase van kwantitatief onderzoek is het nuttig om dit basisboek bij de hand te houden.

Tenslotte heb je, als het gebruik van een kaartenbak-programma nog niet onder de knie hebt, een handleiding voor de computer nodig.

Omdat er bij elk kaartenbak-programma wel een goede handleiding verkrijgbaar is, hebben we ons voor wat betreft de tips voor computergebruik beperkt tot zaken die niet in de handleidingen te vinden zijn.

Ten slotte gaan we er van uit, dat het verslag van het uitgevoerde Modus Operandi bij de lezer bekend is.

(Onderzoekverslag Modus Operandi Woninginbraken, LBVM, 1989; hiervan is bij het LBVM tevens een samenvatting verschenen).

1 HANDLEIDING KWANTITATIEF ONDERZOEK

1.1. Nut en doelstelling

Nut

Als eerste zul je bij het openslaan van deze handleiding over modus operandi-onderzoek willen weten: wat heeft dat voor nut? Als meest directe en praktische nut noemen we: het kunnen onderbouwen van je preventie beleid met onderzoeksgegevens uit je eigen regio.

Waar we in het vervolg spreken van regio, bedoelen we voor AVM-ers en LPC-ers: gemeente.

Concreet betekent dit dat je met de onderzoeksresultaten kunt bepalen waar je wat aan wie moet adviseren en waarom. Op dit moment wordt die keuze vaak gestuurd door andere factoren zoals algemene kennis en ervaring, hap-snap verkregen informatie en wensen vanuit de bevolking. Het idee is nu dat gegevens verzameld op een systematische manier in je eigen regio, een betere bron vormen voor het uitstippelen van je preventiebeleid dan die andere factoren.

Zo kan je door onderzoek te weten komen

- in welke buurten actie het hardst nodig is;
- op welke tijdstippen de bevolking extra oplettend moet zijn;
- op welke wijze inbrekers binnen komen dus op welke modus operandi je de advisering moet richten.

Dit zijn maar drie willekeurige voorbeelden.

Er zijn nog tal van andere vragen in het belang van je preventiebeleid, die je met onderzoek beantwoord kunt krijgen. Het nut van modus operandi-onderzoek is daarmee al een heel eind aangetoond. En dan hebben het alleen nog over het meest directe nut gehad.

Het onderzoek kan je ook meer indirect nog een aantal voordelen opleveren, die we onder het kopje "doelstelling" zullen tegenkomen.

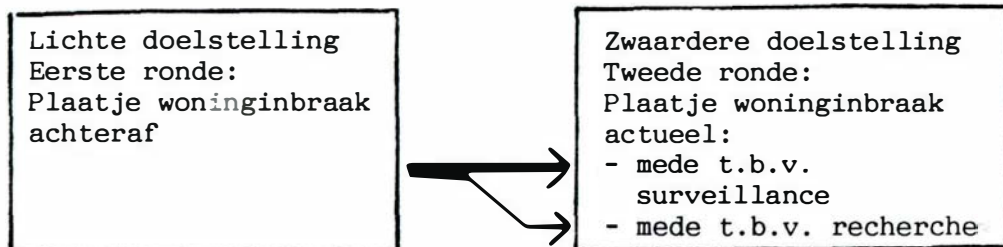
Doelstelling

Het is belangrijk om aan het begin van een onderzoek je doelstelling vast te leggen. Wanneer je in het wilde weg zou gaan beginnen is de kans groot dat het onderzoek niet zal opleveren wat je wilde weten (zie hiervoor ook in de werkmap, hoofdstuk inbraak, de paragraaf over zelf onderzoek doen).

Je kunt een bescheiden doelstelling formuleren of een pretentieuze. In het laatste geval is de kans groot dat je de doelstelling niet haalt. We willen hier mogelijke doelstellingen presenteren, die je kunt zien als een **groei-model**.

Je formuleert eerst een bescheiden doelstelling waarvan de kans groot is dat je die zult kunnen waarmaken.

Is dat gelukt dan kies je voor de volgende ronde een zwaardere doelstelling.



In de eerste ronde is de doelstelling: "plaatje woninginbraak achteraf". Op basis van "historische" politie gegevens bouw je een compleet beeld op van het waar, wanneer en hoe van de woning inbraken gepleegd in jouw regio.

Het geeft een algemeen beeld over een bepaalde -afgesloten- periode.

Actuele trends waarop je met je beleid zou willen inspelen haal je er niet mee naar boven.

Zou je dit wenselijk vinden, dan kies je voor de tweede ronde een zwaardere doelstelling: "plaatje woninginbraak actueel".

Als je het op de keper beschouwt gaat het hier ook om een plaatje achteraf: inbraken die nog niet gepleegd zijn, kun je moeilijk in kaart gaan brengen.

Het gaat hier niet om een zwart/wit verschil tussen actueel en achteraf, het gaat om een gradatie tussen meer en minder actueel. Bij de eerste (lichte) doelstelling is de actualiteit onbelangrijk, bij de tweede doelstelling maak je het plaatje zo recent mogelijk en is de actualiteit dus wél belangrijk. In de praktijk zullen er in een actueel plaatje ook inbraken zitten die twee maanden oud en dus al bijna "historisch" zijn.

Bij de tweede doelstelling (plaatje actueel) kun je twee wegen inslaan:

- slachtoffergericht:
gegevens verzamelen over het inbraakpand en directe omgeving, door kort na de inbraak ter plekke te gaan en de gegevens (die je voor het grootste deel niet uit de archieven kunt halen) zelf op te nemen;
- dadergericht:
gegevens verzamelen over de werkwijze van de dader en de gestolen buit, door met recherche ter plekke te gaan of door kort na de inbraak gegevens uit het recherche-rapport over te nemen.

De slachtoffergerichte aanpak ligt rechtstreeks in het verlengde van de aanpak tijdens de eerste ronde. Het verschil is dat de gegevens actueel zijn en dat het aantal verzamelde gegevens per inbraak groter is dan bij historisch onderzoek. Doordat je gegevens actueel zijn en je de analyse elke maand herhaalt kun je verschuivingen naar plaats en tijd over korte periodes direct signaleren. Daarmee dien je niet alleen het VM-werk, ook de surveillance planning en de organisatie van buurtpreventie projecten kan met informatie over actuele trends zijn voordeel doen.

De dadergerichte aanpak volgt een zijspoor ten opzichte van de aanpak in de eerste ronde, maar is daarom niet minder aantrekkelijk:

als je onderzoek naast het preventiedoel ook het opsporingsdoel dient, is dat mooi meegenomen.

In het volgende werken we de doelstelling voor de eerste ronde verder uit. Voor de tweede (en volgende) ronde beperken we ons tot enkele tips, omdat met die zwaardere doelstellingen nog geen ervaring is opgedaan.

1.2 Welke gegevens heb je nodig.

We geven nu een overzicht van de gegevens, die je voor elke inbraak moet overnemen om een "compleet plaatje achteraf" te kunnen maken voor jouw regio.

Het gaat daarbij dus om het bereiken van de doelstelling voor de eerste ronde.

De extra gegevens die je nodig hebt voor het bereiken van de zwaardere doelstelling (tweede en volgende ronde) zijn opgenomen in bijlage 1.

OVERZICHT BENODIGDE GEGEVENS VOOR 'COMPLEET PLAATJE ACHTERAF' In ieder geval overnemen:

1. Plaats delict : plaats, buurt, straat, huisnummer, postcode
2. Tijdstip : jaar, maand, tijdstip
3. Delictsoort : poging of geslaagde inbraak
4. Woningtype : vrijstaand (4 zijden), hoekwoning van het blok, (3 zijden) rijtjeswoning (2 zijden), flat-/etagewoning
5. Benaderde zijde : voorkant, achterkant, zijkant
6. Binnengedrongen toegang: raam, deur, bovenlicht
7. Werkwijze: forceren, breken, uitnemen, insluipen.

Naar believen toevoegen:

8. Objectsoort (indien naast woningen ook bergingen, schuren en garages onderzocht worden)
9. Binnengedrongen verdieping
10. Klimwerk (waarlangs omhoog geklommen)
11. Gereedschap
12. Werkwijze en gereedschap eerdere -mislukte- pogingen
13. Bewoners (wel/niet aanwezig)
14. Ontvreemde goederen (typen en eventueel waarde + inbraakschade)
15. Woningeigendom (koop of huur)

De zeven variabelen (gegevens) uit het eerste rijtje kunnen al een voldoende plaatje van het delict woninginbraak in jouw regio opleveren.

Met de variabelen in het tweede rijtje kun je het plaatje vervolmaken.

Welke gegevens je toevoegt zal afhangen van wat je wilt weten, van de beschikbare tijd en van de beschikbare gegevens.

Over dit laatste punt meer in de volgende paragraaf.

Variabele 8 laat zien dat er een keuze gemaakt moet worden om de bij woningen behorende bergruimten al dan niet in het onderzoek mee te nemen. Ook dit kun je laten afhangen van de beschikbare gegevens.

Voor een aantal variabelen moet eerst nog een indeling worden gemaakt voor de antwoordmogelijkheden (codeboek maken).

Daarover vind je informatie in par.1.6. en 1.7.

1.3. Waar haal je de gegevens vandaan?

Politiegegevens: aangiften en recherche-rapporten

De gegevens genoemd in de vorige paragraaf kunnen in eerste instantie gehaald worden uit processen verbaal en in de tweede instantie uit rapporten van technische recherche. Uit de processen verbaal zijn goede gegevens over plaats en tijd van het delict te halen. Ook de benaderde zijde, de binnengedrongen toegang en de werkwijze zijn meestal uit de verklaring van de aangever op te maken. Gegevens over het woningtype en het gereedschap staan op het rechercherapport. Deze laatste zijn betrouwbarder voor wat betreft de technische kant: modus operandi, gereedschap, eerdere pogingen. De rechercheur heeft van die zaken meer verstand dan de aangever. De twee bronnen vullen elkaar goed aan.

Omdat niet bij elke inbraak een rechercheur (of andere politiefunctionaris) ter plekke gaat, vormen voor het samenstellen van een compleet plaatje de aangiften het uitgangspunt.

Dit is de realiteit van het moment, hoewel formeel naar elke inbraak iemand van de politie toe moet.

Het valt aan te raden je te beperken tot de processen verbaal onbekende dader.

Je neemt dan aan, dat deze niet belangrijk verschillen met de bekende daders.

Wil je het zekere voor het onzekere, dan moet je ook de dossiers van de bekende daders doorspitten.

Dat zijn veel dikkere dossiers dan de onbekende daders en bovendien zijn ze vaak niet gerangschikt naar delictsoort, terwijl de onbekende daders vaak wel op delictsoort liggen¹. Hetzelfde geldt voor de rapporten van de technische recherche. Soms is er een afschrift aan het procesverbaal geniet. Soms worden ze alleen gescheiden bewaard.

Ideaal is wanneer alle woninginbraken achter elkaar in een ordner zitten en het procesverbaal aan het technische recherche-rapport vast geniet is².

Je kunt meteen bekijken of bij de woninginbraken ook de inbraken in bergruimten bij de woning bewaard worden. Zo ja, dan kun je overwegen om ze mee te nemen in het onderzoek. Zo nee, dan kun je nagaan waar die aangiften dan wel bewaard worden.

Blijkt het moeilijk om ze uit te zoeken, laat het dan zitten (de moeite zal niet opwegen tegen het resultaat).

¹ Tip: ga in een vroeg stadium al kijken hoe de processenverbaal onbekende dader zijn gerangschikt. Vraag het bij alle afdelingen die een afschrift krijgen, ze bewaren het vaak op verschillende manieren.

² Tip: wanneer nergens in het korps de recherche-rapporten en de aangiften in combinatie bewaard worden, ga dan uit van de processenverbaal. Later zoek je de recherche formuleren erbij wanneer nog gegevens ontbreken.

Politiegegevens: Computeruitdraai

In veel korpsen worden aangiften en soms ook recherche-rapporten ingevoerd in de computer. Meestal kan de computer op commando een uitdraai maken van alle woninginbraken gepleegd in een bepaalde periode. Soms zijn die uitdraaien overzichtelijk, soms onoverzichtelijk.

Vaak worden niet alle gegevens uit de aangiften overgenomen en soms is de indeling in categorieën te algemeen³. Ook moet je erop rekenen dat een aantal aangiften kan ontbreken (vergeten of geen tijd voor gehad).

Ook kun je vaak niet controleren of de persoon die de gegevens ingevoerd heeft wel altijd juist gecodeerd heeft. Iemand kan soms aan de verklaring van de aangever een andere uitleg geven dan je zelf zou doen.

Kortom, er kleven nogal wat nadelen aan het gebruik van computer uitdraaien.

Je zult in ieder geval via een proef uitdraai vooraf moeten vaststellen of je het er wel of niet mee aandurft.

Daarmee kan vermeden worden dat je na afloop van het onderzoek merkt, dat je de doelstelling niet haalt omdat je gegevens tekort schoten.

Externe gegevens: wijkindeling en woningvoorraad

Om straks de verschillen in inbraakgevoeligheid tussen de wijken boven tafel te krijgen zijn woningvoorraad gegevens per wijk noodzakelijk⁴.

Het bijhouden van woningvoorraadgegevens verschilt erg per gemeente: sommige weten alleen het totaal aantal woningen, andere hebben tabellen met een uitsplitsing naar wijk/buurt en naar woningtype, sommige zelfs een combinatie daarvan. Met dit laatste kun je dan straks per wijk bepalen wat daar het meest inbraakgevoelige woningtype is. Die gevoeligheid is uit te drukken in de term "inbraakrisico", zie paragraaf 1.11.

Heeft men bij de gemeente geen gegevens uitgesplitst naar woningtype dan kun je de variabele "woningtype" weglaten, tenzij je kruistabellen wilt maken met de variabele woningtype (zie par. 1.10).

³ Tip: als in jouw korps gegevens over woninginbraak in de computer worden ingevoerd, laat dan een proef uitdraai maken over een korte periode (bijvoorbeeld een week) en vergelijk die uitdraai met de aangiften en recherche-rapporten uit dezelfde periode. Dan blijkt al snel of de computer uitdraai wel of niet bruikbaar is.

⁴ Tip: ga voor je met het onderzoek begint bij de gemeente na of ze gegevens hebben over het aantal woningen per wijk en over het aantal woningen per woningtype. Vraag ook naar een kaart waar de wijkindeling duidelijk op staat. Wanneer in de regio een groot deel van de woningen beheerd wordt door woningbouwverenigingen, loont het zeker ook de moeite om te kijken wat die aan gegevens en kaarten in huis hebben.

Hebben ze geen gegevens uitgesplitst naar wijk/buurt dan hoeft je de rubriek "wijk/buurt" niet zonder meer weg te laten. Je kunt straks desgewenst een eigen wijk/buurtindeling maken om de verschillen in het aantal inbraken per wijk/buurt op het spoor te komen, waarbij je werkt via de postcode of de straatnaam.

Laatste controle: welke vermoedens wil ik toetsten

Soms doen er aan de koffietafel in de kantine de wildste vermoedens de ronde over de modus operandi van inbrekers: "in die-en-die buurt worden alle inbraken gepleegd door handige Henkie, die doet het altijd met een setje valse sleutels". Het zou mooi zijn als je van die vermoedens via je onderzoek de waarheid kunt aantonen, of ze juist naar de afdeling indianenverhalen kunt verwijzen⁵.

Misschien heb je zelf stille vermoedens die je wel eens wilt uitzoeken. Hoe dan ook, het is van groot belang dat je alle vermoedens (hypothesen) die je wilt toetsen voor de start onder elkaar opschrijft en dat je per hypothese nagaat welke gegevens je daarvoor nodig hebt. Dit om te vermijden dat je straks alle gegevens al verwerkt hebt en er dan achter komt dat je daar niet al je vragen mee kunt beantwoorden.

Voorbeeld:

je hebt het sterke vermoeden dat er in de buurt rondom de discotheek veel ingebroken wordt en dat de bezoekers van die disco daar iets mee te maken hebben.

Welke gegevens heb je dan nodig:

- buurtindeling;
- aantal woningen per buurt;
- dagsoort;
- tijdstip.

Met de eerste twee gegevens kun je straks uitzoeken of er inderdaad in de buurt rond de disco meer wordt ingebroken dan elders, met de laatste twee gegevens kom je er achter of de inbraaktijdstippen aansluiten op de disco-avonden.

Heb je ervoor gezorgd dat deze vier gegevens bij elke inbraak genoteerd worden, dan zul je straks niet met lege handen staan als je die vraag wilt gaan beantwoorden.

1.4. Keuze onderzoeksperiode en steekproefgrootte

We hebben het hier over kwantitatief (cijfermatig) onderzoek. De naam geeft het al aan: deze vorm van onderzoek is pas interessant als je met grotere aantallen werkt.

Je kunt dan echt spreken van "cijfers" en "cijferen".

Hoe groter je aantallen, hoe sterker je uitspraken.

⁵ Tip: ga van nu af aan speciaal letten op uitspraken van collega's over de modus operandi van inbrekers en schrijf ze meteen daarna ergens op. Je hebt dan bij de start van het onderzoek een mooie lijst van te toetsen hypothesen.

Als absolute minimum kun je aanhouden: 100 inbraken, gepleegd binnen 3 jaar. Wanneer er in het gebied dat je als onderzoeksgebied op het oog had minder dan 40 inbraken per jaar (gemiddeld) plaatsvinden, moet je of er helemaal niet aan beginnen of het onderzoeksgebied vergroten, zodanig dat je wél ruim boven het minimum van 100 inbraken in 3 jaar uitkomt. Wanneer je 100 tot 500 inbraken onderzoekt kun je frequentie tabellen (maar geen kruistabellen) maken waar statistische uitspraken aan ontleend mogen worden.

Wil je ook kruistabellen maken (bijvoorbeeld onderzoeken of de modus operandi verschilt per seizoen)⁶ dan moet je als minimum aanhouden: 500 inbraken.

Het minimum van 500 gebruiken we in het volgende als richtlijn. Wanneer je een compleet plaatje van woninginbraak in jouw regio wilt maken moet je als onderzoeksperiode minimaal een jaar nemen. Er blijken namelijk verschillen te bestaan per seizoen. Als je alleen de zomerperiode zou onderzoeken, zou je dan niet mogen zeggen dat je resultaten ook voor het winterseizoen gelden. Je plaatje zou dan niet compleet zijn en dan is het veel minder waard.

De onderzoeksperiode hoeft niet samen te vallen met een kalenderjaar, hij kan net zo goed van bijvoorbeeld juli tot en met juni van het volgende jaar lopen.

Wanneer je de minimum-richtlijn niet haalt met de inbraken van een jaar, neem je twee of meer jaren c.q. blokken van 12 aansluitende maanden.

Die blokken hoeven niet op elkaar aan te sluiten, je mag ook jaren overslaan. Wel moet elk blok beginnen met dezelfde maand. Stel: je wilt 3 blokken van 12 maanden onderzoeken, dan neem je bijvoorbeeld januari - december 1987, 1988, 1989. Maar het mag ook zijn: januari - december 1985, 1987, 1989.

Wél moet worden nagegaan of er in een bepaald jaar misschien een ingrijpende beleidsverandering is doorgevoerd (bijvoorbeeld overgang op wijkteams). Je kiest de onderzoeksjaren zodanig, dat er sprake is van een ruwweg constant beleid in die periode.

Het bovenstaande vatten we samen in "gulden regels":

Eerste gulden regel: onderzoek minimaal 100 inbraken als je alleen frequentietabellen wilt en minimaal 500 als je ook kruistabellen wilt;

Tweede gulden regel: onderzoek minimaal 12 aaneengesloten maanden;

Derde gulden regel: wanneer je meer dan één jaar onderzoekt, zorg dan dat het steeds dezelfde blokken van 12 maanden zijn (dus elk blok beginnend met dezelfde maand).

Vierde gulden regel: zorg dat er in de onderzoeksjaren sprake is van een ruwweg constant beleid.

⁶ Tip: Via par. 1.10 kun je nagaan of kruistabellen nodig zijn. Daarna kun je definitief het aantal te onderzoeken inbraken vastleggen.

Steekproef trekken

Wanneer het aantal woninginbraken in de regio die je wilt onderzoeken jaarlijks boven de 1000 uitkomt kun je overwegen om een steekproef te trekken.

Een andere mogelijkheid is om een beperking aan te brengen in het aantal wijken. Je onderzoekt dan bijvoorbeeld alleen de wijken waarvan al bekend is dat inbraak er een probleem vormt. We gaan er in het volgende uit van de situatie, dat het aantal inbraken (te) hoog is.

Stel dat er in het onderzoeksjaar 2000 woninginbraken zijn geweest, dan kun je volstaan met elke vierde inbraak om op de richtlijn van 500 uit te komen.

Dat lijkt aantrekkelijk (vier keer zo snel klaar), maar het heeft een groot nadeel: je moet straks bij je kruistabellen de chi-kwadraattoets gaan uitrekenen om aan te tonen dat de verschillen in die tabellen geen toeval kunnen zijn als gevolg van je steekproeftrekking.

Dat is en zeer tijdrovende klus (ingewikkelde en lange berekeningen). Ook is het niet echt zo dat je vier keer zo snel klaar bent met een steekproef van een op vier.

De data-verzameling zelf duurt wel korter, maar de analyse duurt even lang.

Of je de computer een tabel laat maken van 500 gevallen of van 2000 gevallen maakt in tijd weinig uit, maar je staat met 2000 gevallen wel een stuk sterker dan met 500. Ook moet van te voren heel precies worden nagegaan, of alle onderzoeksvragen wel met een steekproef beantwoord kunnen worden.

De teneur van dit verhaal is:

onderzoek als het even kan alle inbraken van het onderzoeksjaar en trek alleen een steekproef als het echt niet anders kan⁷.

Het gaat erom, de balans te zoeken tussen enerzijds het aantal woninginbraken per jaar en anderzijds het aantal inbraken dat je in het onderzoek gaat betrekken. We geven van die balans een overzicht in tabelvorm. Via het inbraakcijfer voor jouw regio⁸ vind je de bijpassende minimum-richtlijn voor het aantal te onderzoeken inbraken.

⁷ Tip: stel met de in volgende paragraaf opgegeven werkduur per inbraak vast hoeveel tijd het je zou kosten om alle inbraken te onderzoeken en probeer eerst voor die totale werkduur mensen te vinden voordat je ervoor kiest om een steekproef te gaan trekken.

⁸ Tip: ga uit van het aantal woninginbraken van het afgelopen kalenderjaar. Als je dit cijfer niet kent, vind je het meestal wel in het jaarverslag van het korps. Je kunt ook het LBVM-rapport "Vlucht 714" raadplegen. Daarin staan de inbraakcijfers voor 1986 alfabetisch per gemeente.

Overzicht onderzoeksperiode - richtlijn minimum totaal

Aantal woninginbraken per jaar	Richtlijn aantal jaren	Steekproef	Minimum totaal
20-50	3-5	nee	100
50-100	2-4	nee	100
100-200	1-2	nee	100
200-300	2-3	nee	500
300-400	2-3	nee	500
400-500	1-2	nee	500
500-750	1	nee	500
750-1000	1	nee/ja:2 op 3	500
1000-1500	1	1 op 2 - 1 op 3	500
1500-2000	1	1 op 3 - 1 op 4	500
2000-3000	1	1 op 4 - 1 op 5	500
3000-4000	1	1 op 5 - 1 op 6	600
4000-5000	1	1 op 6 - 1 op 7	600
5000-10000	1	1 op 7 - 1 op 10	700

Het overzicht laat zien dat je bij een jaarlijks aantal woninginbraken onder de 200 uit zult komen op een bescheiden omvang van het totaal (minimaal 100 gevallen), waardoor alleen frequentietabellen mogelijk zijn.

Ligt dit jaarlijkse gemiddelde hoger, dan kun je inzetten op een grotere omvang (minimaal 500 gevallen) wat ook het maken van kruistabellen toelaat. Verder zie je dat bij zeer grote jaarlijkse gemiddelden (3000 woninginbraken en meer) de richtlijn voor het minimum omhoog gaat. Dit komt omdat de steekproef die je trekt niet te klein mag zijn ten opzichte van het totaal.

Aanwijzingen bij het steekproeftrekken

Wanneer duidelijk is geworden dat je niet alle woninginbraken van een bepaald jaar kunt onderzoeken maar het zult moeten doen met een steekproef, gelden een aantal belangrijke regels. Stel: uit het overzicht van daarnet blijkt dat je 1 op 4 moet gaan lopen om bij jouw regio boven de minimum-richtlijn uit te komen. Dat betekent: 3 verballen overslaan, de 4e pakken. En dat telkens opnieuw, dus zonder afwijking. Je kunt niet zeggen: dit is een interessant geval, die pak ik toch maar, dan sla ik er straks wel eentje over. Dan krijg je voor je het weet een selectie van interessante gevallen. Het uitgangspunt is juist: trek een a-selecte steekproef.

Ook de verhouding (in dit voorbeeld: 1 op 4) ligt voor de hele duur van de dataverzameling vast. Je kunt dus niet halverwege zeggen: o jee ik haal de richtlijn niet, nu ga ik maar 1 op 2 lopen⁹. Dan zouden bepaalde maanden of bepaalde wijken in je steekproef oververtegenwoordigd raken (net hoe je processenverbaal gesorteerd zijn).

Bovenstaande kan worden samengevat in twee "gulden regels":

Eerste gulden regel: leg de verhouding wel/niet te onderzoeken gevallen van tevoren vast en verander deze niet tijdens het onderzoek.

Tweede gulden regel: selecteer de te onderzoeken gevallen volgens een vast patroon (blindelings, dus zonder voorkeuren mee te laten spelen).

1.5 Opstellen werkplanning

Onderzoek doen kost tijd en tijd is vaak schaars. Daarom is een goede werkplanning noodzakelijk. Eerst moet je een idee hebben hoeveel tijd het gaat kosten. Dan kun je gaan nadenken over assistentie van wie en voor hoeveel tijd. Niet al het werk leent zich voor assistentie. Het maken van het codeformulier, de analyse en de rapportage zul je liever in eigen hand willen houden, evenals het controleren en opschonen van de computerinvoer.

Werk dat zich goed leent voor assistentie door anderen is het overnemen van gegevens uit verbalen/rechercherapporten op codeformulieren, alsmede het invoeren van de codeformulieren in de computer. Dit is het echte routinewerk. Als je het een tijdje gedaan hebt word je er handig in en gaat het steeds sneller. Maar als je het lang achter elkaar doet ontstaat verveling en vermoeidheid, dan gaat het langzaam en ga je fouten maken. Het invoerwerk kun je niet met meer mensen tegelijk doen (je kunt de computer maar met een tegelijk bedienen), maar het coderen leent zich juist wel voor gezamenlijk werken. Je zit met vijf tot zes mensen in een kamer ieder aan een stapel te werken. Stuit je op problemen bij het coderen, dan los je die in overleg meteen op. Aan het eind van zo'n dag is al een groot deel van het werk gedaan. Om een berekening te maken van de benodigde menskracht kun je ervan uitgaan dat je per inbraak 8 -9 minuten werk hebt. Hou je de minimum-richtlijn van 500 te verwerken inbraken aan, dan kost het coderen ongeveer 70 uren: voor 5 mensen 2 dagen (van elk 7 uur) werk¹⁰.

⁹ Tip: doe eerst blindelings (dus zonder de verbalen te lezen) gele plakbriefjes aan de geselecteerde verbalen. Tel het aantal briefjes. Klopt het, dan beginnen met het eerste gemerkte verbaal. Klopt het niet, dan alle briefjes eraf en opnieuw beginnen met selecteren, maar dan met een andere verhouding.

¹⁰ Tip: prik ruim van tevoren 2 werkdagen voor het coderen in je agenda en ga je collega's langs met het verzoek om assistentie net zolang tot je een groep van 5 of 6 mensen bij elkaar hebt die op beide dagen kunnen werken. Zorg dat iedereen tenminste aan het begin van de eerste werkdag aanwezig is, dan hoeft je alles maar een keer uit te leggen.

Werk je met de richtlijn van 100 inbraken dan kost dat 2 mensdagen en dan kun je het werk beter helemaal in eigen hand houden. Dat heeft het voordeel dat je elke stap zelf onder controle hebt.

Hoe strik je mensen voor dit werk? Eerst moet je de steun van de korpsleiding verwerven. Dat doe je door uit te leggen waarvoor het onderzoek nodig is en aan te geven hoeveel assistentie je nodig hebt. Staat de korpsleiding eenmaal achter je, dan kun je eerst proberen zelf mensen warm te maken om je te helpen. Lukt dat niet dan vraag je de korpsleiding om vrijwilligers aan te wijzen. Dat laatste zal vaak niet nodig zijn. Mensen die bijvoorbeeld dagelijks de aangiften opnemen vinden het meestal leuk om te zien dat er eens door een andere afdeling iets met de gegevens gedaan wordt en werken daar dan graag aan mee. Je regelt voor de werkdagen een ruime kamer met een eigen tafel voor iedere deelnemer. Van te voren zet je alles klaar (ordner met processenverbaal¹¹ en technische rapporten, stapel lege codeformulieren, ordners voor ingevulde formulieren) zodat je na de instructie meteen kunt aanvallen. Na de eerste werkdag zal er meestal nog werk over zijn. Bij de volgende werkbijeenkomsten kun je de groep ook splitsen als dat agenda-technisch niet anders kan.

In principe kunnen de assistenten er verder zelfstandig aan werken, je hoeft er niet steeds bij te zijn. Al moet je niet te lang achter elkaar wegblijven, want dan kun je het verloop van het onderzoek niet onder controle houden. Het moet duidelijk zijn dat jij de leiding over het onderzoek hebt.

Is het codeerwerk gedaan dan komt het invoeren. Daarvoor kun je verspreid een aantal dagdelen prikken waarop mensen je helpen, al naar gelang hun beschikbare tijd¹². Zorg er daarbij voor dat iemand nooit langer dan 4 uur invoerwerk doet (het is saai werk, je raakt je concentratie kwijt en gaat fouten maken). Over het invoeren zelf gaat paragraaf 1.8.

1.6 Codeboek en codeformulier

In paragraaf 1.2 zijn de gegevens (variabelen) genoemd, die je in ieder geval in het onderzoek moet opnemen (plaats, tijd, delictsoort, woningtype, benaderde zijde, binnengedrongen toegang en werkwijze).

Voor dit minimumpakket hebben we een codeformulier gemaakt dat standaard bruikbaar is. Dit formulier vind je in bijlage 2 en in de achterflap van dit rapport. Als je dit gebruikt, hoef je zelf geen formulier te maken. Wil je het uitbreiden en/of wijzigen dan kun je het standaard-formulier als voorbeeld gebruiken en zelf een aangepaste versie maken.

¹¹ Tip: als je een steekproef moet trekken, doe dit dan voor de werkbijeenkomst (alle verballen die moeten worden gedaan duidelijk gemerkt met bijvoorbeeld gele plakbriefjes).

¹² Tip: wacht niet met het plannen van de invoer tot het codeerwerk gedaan is, maar doe het voordien. Anders kan het werk een tijd stil vallen met het risico dat van uitstel afstel komt. Zorg ook dat er een computer beschikbaar is voor die dagdelen!

Enkele richtlijnen bij het zelf maken van een codeformulier:

- zorg dat het op een A4 past (een formulier met meer bladen werkt niet lekker en kost extra tijd);
- bedruk nooit de achterkant (vergeet men geheid naar te kijken);
- zet er duidelijk op dat men voor elke inbraak een apart formulier invult;
- maak in de lay-out duidelijk wat vraag is en wat antwoord;
- maak van elke vraag een blokje (vraag en antwoord uitgelijnd onder elkaar).

Wanneer je zelf vragen toevoegt moet je ook voorgecodeerde antwoorden maken. Soms is het niet meteen duidelijk welke antwoorden er mogelijk zijn en welke vaak voorkomen¹³.

We geven hier een paar richtlijnen bij het zelf voorcoderen van vragen:

- vang antwoorden die vaak voor zullen komen in een eigen categorie;
- zet de vaakst voorkomende categorieën boven aan in het rijtje antwoordenmogelijkheden;
- geef elke antwoordcategorie een eigen nummer;
- maak een open categorie (stippellijntje) voor de gevallen dat het antwoord niet in de voorgecodeerde categorieën valt;
- maak een antwoordcategorie "niet van toepassing" (standaard: nummer 8);
- maak een antwoordcategorie "onbekend" (standaard: nummer 9).

1.7 Regels opstellen bij het coderen

Bij sommige variabelen kan het gebeuren dat het niet meteen duidelijk is in welke antwoordcategorie je moet aankruisen. Dit geldt vooral voor het tijdstip en iets minder voor het woningtype, de werkwijze(n) en het gereedschap.

Bij het **tijdstip** is de pleegdatum en de dagsoort meestal wel uit het verbaal af te leiden. Soms komt het voor dat de bewoners een paar weken met vakantie zijn geweest en pas bij thuiskomst ontdekken dat er is ingebroken. Dan is vaak niet meer te achterhalen op welke dag en op welke tijdstip dat geweest is. Als maximale tijdsspanne waarvoor de datum/dagsoort wel te achterhalen is, kun je 24 uur aanhouden. Je kiest dan de dag waarin de meest uren vallen. Wanneer er in het verbaal staat: "tussen zaterdag 6 mei 18.00 uur en zondag 7 mei 17.00 uur" geef je als pleegdatum aan: 7 mei. Omdat het tijdstip bijna nooit exact bekend is, werkt het standaard-codeformulier met tijdblokken. Het etmaal is daarbij ingedeeld in 4 blokken van 6 uur:

- nacht: 00.00 - 06.00 uur
- ochtend: 06.00 - 12.00 uur
- middag: 12.00 - 18.00 uur
- avond: 18.00 - 24.00 uur

¹³ Tip: loop enkele tientallen inbraken door op de toegevoegde vragen om te kijken welke antwoorden mogelijk zijn en welke vaak voorkomen.

In het bovenstaande voorbeeld is niet uit te maken in welk dagdeel de inbraak valt. Het kan zowel zaterdagavond, zondagnacht, zondagochtend als zondagmiddag gebeurd zijn. Als maximum tijdsspanne waarvoor het dagdeel nog bepaald kan worden kun je 12 uur aanhouden. Stel dat het verbaal zegt: "tussen 10.00 uur en 20.00 uur", dan kies je voor het dagdeel "middag" (12.00 - 18.00 uur), want dat komt het meest overeen met de tijdsspanne in het verbaal. Is de tijdsspanne groter dan 12 uur, dan vul je "onbekend" in.

Ook bij het **woningtype** kun je wel eens in verlegenheid worden gebracht. Uit de beschrijving in het verbaal valt op te maken dat het om een eengezinswoning gaat, maar je weet niet of het een hoek- of middenwoning betreft. Je kunt dan de categorie "eengezinswoning onbekend hoek/midden" gebruiken en later voor al die gevallen via een gedetailleerde kaart uitzoeken om wat voor woning het precies gaat (vraag bij de gemeente naar de "grootschalige basiskaart").

Bij de **werkwijze** kun je voor problemen komen te staan als het om een twijfelgeval gaat tussen breken of forceren. Bij ramen is dat onderscheid meestal wel duidelijk (of de ruit is gebroken of het raam is opengewrikt c.q. geforceerd), maar bij deuren gaat forceren vloeiend over in breken. Als alleen het slot geforceerd is, gaat het duidelijk om forceren, maar als ook het kozijnhout opengespleten is (sluitkom eruit gewrikt), gaat het al aardig op breken lijken.

Een heel ander probleem waar je bij het coderen van de werkwijze voor kunt komen te staan is dat er twee werkwijzen zijn toegepast.

De eerste poging (bijvoorbeeld forceren deur) is mislukt. Toen is men binnengekomen door bijvoorbeeld een ruit te breken. Wat vul je nu in bij de werkwijze? Wanneer je de variabele "werkwijze extra poging" niet hebt opgenomen in je codeformulier, vul je bij werkwijze de geslaagde poging in en kun je bij de opmerkingen opschrijven dat eerst op andere wijze een poging is gedaan. En als beide werkwijzen bij een poging zijn gebleven? Dan is vaak niet uit te maken wat men eerst geprobeerd heeft en wat als tweede (soms is er zelfs een derde!). Dan moet je of gokken of bij werkwijze "onbekend" invullen en bij de opmerkingen de twee pogingen beschrijven. Ook hiervoor kun je regeltjes opschrijven. Niet alle situaties zijn te voorzien, tijdens het codeerwerk zullen er regeltjes bijkomen. Het is van belang dat ook je assistenten meteen met de (nieuwe) regels gaan werken!¹⁴

¹⁴ Tip: maak een lijst van de codeerregels en prik die op de muur van de onderzoekskamer. Vul hem meteen aan als er een regel bijkomt.

1.8 Gegevens verwerken

Kwantitatief onderzoek is sterk gebaat bij het gebruik van de (personal) computer: die doet het overzichtelijker, sneller en preciezer dan je het met de hand kunt. Is de handmatige verwerking daarmee voorgoed afgezworen? Nee. Bij kleinere aantallen (wanneer je de minimum-richtlijn van 200 te onderzoeken inbraken aanhoudt) ligt het evenwichtspunt: voor handmatige verwerking is net zo veel te zeggen als voor computergebruik. Daarom komt ook handmatige verwerking kort aan de orde.

Handmatige verwerking:

De stapel ingevulde codeformulieren is te zien als een bak met systeemkaarten: elke inbraak op een eigen kaart. Je kunt die kaarten op verschillende manieren schudden (sorteren): op straatnaam, seizoen, tijdstip, modusoperandi, enzovoort. Wanneer je sorteert op 1 variabele krijg je een frequentietabel, op twee variabelen een kruistabel. Voorbeeld: je maakt 5 stapeltjes van de variabele tijdstip (1=nacht, 2=ochtend, 3=middag, 4=avond, 5=tijdstip onbekend). door elke stapel te tellen stel je de frequentietabel samen. Via de som van deze aantallen bereken je de percentages. Vervolgens maak je een kruistabel van tijdstip en seizoen. Je neemt dan de eerste vier stapels (de onbekenden laat je erbuiten) en splitst elke stapel in zomer en winter. Zo krijg je 8 stapels, die je elk weer gaat tellen om zo de 8 cellen van de kruistabel te kunnen invullen. Via de randtotalen (zie ook par 1.10) kun je de kolompercentages berekenen.

Verwerking per computer:

In feite doet de computer hetzelfde als beschreven bij handmatige verwerking: hij sorteert de kaarten in stapels en telt het aantal kaarten per stapel. Hij doet het alleen veel sneller: 500 kaarten sorteert hij in een paar seconden, waar je met de hand wel een uur over doet. Om van dat voordeel te profiteren moeten eerst wel de gegevens van de codeformulieren in de computer worden ingevoerd. Elke inbraak krijgt een eigen kaart (record) in een elektronische kaartenbak. Op die kaart staan alle variabelen (velden).

Om met het invoerwerk te starten berg je de ingevulde codeformulieren op in ordners, dat werkt lekker bij het invoeren en voorkomt het door elkaar raken van ingevoerde en niet ingevoerde formulieren.

Om te beginnen moet je een datastructuur maken in je kaartenbakprogramma¹⁵. Daarbij geef je aan hoe elke variabele heet en hoe hij moet worden ingevuld. Ter verduidelijking is een voorbeeld van zo'n datastructuur opgenomen in bijlage 3.

Ga je ook stukken tekst invoeren (bijvoorbeeld straatnamen), zet de computer dan voor je begint steeds op "hoofdletter aan".

¹⁵ Tip: ga na of het programma dat je gaat gebruiken wel frequentie- en kruistabellen kan maken. Zo nee, dan kun je nog nagaan of er voor dit doel hulpprogramma's beschikbaar zijn.

Dat is straks gemakkelijk bij het opzoeken en sorteren van adressen en opmerkingen¹⁶. Ga je geen stukken tekst invoeren, dan moet voor je begint elke straat die voorkomt in het bestand omgezet zijn in een unieke cijfercode.

Je werkt (als je die hebt) op de harde schijf. Wanneer de invoersessie afgelopen is, maak je een kopie op een floppy-disk.

Je kunt deze recente kopie gewoon over een oude kopie heenschrijven¹⁷. Ook als je op floppy-disk werkt, maak je een kopie op een back-up floppy die je elders bewaart.

Als alle codeformulieren ingevoerd zijn, moet je het bestand controleren en "opschonen".

1.9 Opschoning van een computerbestand

In de eerste plaats moeten de ontbrekende gegevens waar mogelijk aangevuld worden. Je maakt daartoe een uitdraai van alle adressen waarvan de postcode ontbreekt. Het handigst is om die gevallen eerst naar het hulpbestand te kopiëren¹⁸. Dit hulpbestand sorteert je op straatnaam. Zo hoef je niet kriskras het postcodeboek door. Je moet de postcodes aanvullen in het hoofdbestand, niet in het hulpbestand.

Wanneer je de adressen in tekstvorm ingevoerd hebt (dus geen numerieke code gegeven heb aan elke staat) zul je altijd spelfouten in je bestand hebben die eruit gehaald moeten worden. Bij sommige programma's gaat dit heel gemakkelijk via een indexbestand. Je sorteert dit op postcode en dan komen de straten netjes onder elkaar, zelfs al staan ze totaal verkeerd gespeld. Het leuke is nu dat je de spelfouten kunt verbeteren in het indexbestand. De wijzigingen worden vanzelf doorgevoerd in het hoofdbestand.

Als derde stap ga je de ontbrekende woningtypes aanvullen. Je kopieert alle gevallen waarbij het woningtype nog onbekend is naar een hulpbestand en maakt hiervan een uitdraai gesorteerd op postcode. Dat zoekt op de kaart makkelijk op, de adressen liggen vlak bij elkaar, je hoeft niet heen en weer te springen over de kaart. Ook hier de gegevens aanvullen in het hoofdbestand. Soms is het woningtype echter niet met zekerheid vast te stellen vanaf een kaart. Dan kun je "onbekend" als antwoord laten staan, maar betrouwbaarder is om ter plekke te gaan kijken. Dit laatste kun je natuurlijk ook delegeren aan de surveillancedienst (die rijden er toch langs).

De vierde stap is het verwijderen van de codes die niet in je codeboek voorkomen. Dit is niet bij alle programma's nodig: die "pikken" bestandsvreemde codes bij de invoer al niet. De meeste programma's sputteren echter niet tegen als je een foute code invoert.

¹⁶ Tip: hang een briefje aan de computer met de waarschuwing: "Hoofdletter aan!?"

¹⁷ Tip: zorg dat nergens verouderde kopieën op floppy of harde schijf staan (risico is groot dat iemand in het verouderde bestand gaat zitten werken).

¹⁸ Tip: geef elk hulpbestand dat je maakt dezelfde naam, bijvoorbeeld "HULP". De computer vraagt dan steeds of hij het oude hulpbestand mag overschrijven. Dan antwoord je met "ja", want het oude hulpbestand hoef je niet te bewaren. Zo voorkom je dat je harde schijf volloopt met allerlei hulpbestandjes waar je nooit meer iets mee doet.

Stel: bij de variabele "tijd" kunnen de codes 1, 2, 3, 4 en 9 voorkomen. Je maakt een frequentietabel¹⁹ (rechte telling). Je ziet dan dat er ook een paar keer 5 is ingevuld. Dat bestaat niet volgens je codeboek, dus die codes 5 moeten weg. Je kunt nu twee dingen doen: via het procesverbaalnummer terug naar de bron (het verbaal) om te kijken wat het wel moet zijn, of vervangen door "onbekend". De laatste handelwijze is snel, maar verkleint de nauwkeurigheid van je onderzoek.

In één keer verschillende records vervangen is bovendien gevaarlijk: als je de voorwaarde vergeet of hier een fout in maakt, wordt alles vervangen door bijvoorbeeld "onbekend". Dat is een ramp als je geen kopie hebt, want je moet dan de hele stapel codeformulieren weer doorwerken om alle gevallen aan te vullen met het verloren geraakte gegeven.

Richtlijn: maak altijd een kopie, voordat je meer codes in een keer gaat vervangen.

Maak tenslotte een laatste definitieve kopie, waarin je niets meer verandert²⁰.

1.10 Frequentietabellen en kruistabellen

Frequentietabellen

De simpelste tabel die bestaat heet "frequentietabel" of "rechte telling". Deze tabel geeft aan hoe vaak bij een bepaalde variabele elke code voorkomt. Als voorbeeld geven we de variabele "tijdstip".

Voorbeeldfrequentietabel "tijdstip"

	absoluut	%
nacht (0-6 uur)	160	20
ochtend (6-12 uur)	40	5
middag (12-18 uur)	80	10
avond (18-24 uur)	120	15
onbekend	400	50
Totaal	800	100

Een frequentietabel heeft twee kolommen: absolute aantallen en percentages (relatieve aantallen). Je ziet in de voorbeeldtabel dat het aandeel van de gevallen waarin het tijdstip van inbraak onbekend is erg hoog ligt (50%). Als je dit storend vindt kun je de tabel ook maken zonder de onbekende gevallen.

Wat zegt nou zo'n frequentietabel?

Ten eerst komen de verschillen in inbraakgevoeligheid per dagdeel boven water. In het voorbeeld blijken de avond en nacht inbraakgevoeliger dan de ochtend en de middag.

¹⁹ Tip: kan het programma zelf geen frequentietabellen maken, dan is er soms een hulpprogramma beschikbaar waarmee dit wel kan.

²⁰ Tip: beveilig de floppy met je definitieve bestand, zodat niemand dit per ongeluk kan wissen.

Ten tweede kun je met deze cijfers nagaan of jouw regio afwijkt van overig Nederland door de "landelijke" cijfers ernaast te zetten²¹.

Wanneer je met het standaard-codeformulier werkt, zijn de volgende variabelen geschikt voor het maken van een frequentietabel:

- tijdstip
- delictsoort
- woningtype
- benaderde zijde
- binnengedrongen toegang
- werkwijze

Voor de variabelen geldt dat het leerzaam is om verschillen te weten te komen! Wat komt vaak voor, wat minder vaak?

Naast de vraag of er verschillen zijn, is het spannend om na te gaan **waarom** er verschillen zijn.

In de voorbeeldtabel: waarom zijn de avond en nacht inbraakgevoeliger dan de ochtend en middag? Je kunt voor de verklaring van verschillen wilde veronderstellingen doen, maar het veiliger om dat systematisch te doen aan de hand van een theoretisch model²². De kans is dan klein dat je mogelijke verklaringen overslaat.

Bij kwantitatief onderzoek kun je voor de gevonden verschillen wel verklaringen aanslepen, maar zekerheid of die verklaringen kloppen heb je pas als je met daders zelf gaat praten. Waar het op aan komt, is het aan elkaar koppelen van de uitspraken van daders en de verklaringen die je zelf aangevoerd hebt voor de gevonden verschillen in het kwantitatieve onderzoek.

Hoofdstuk 2 gaat over het interviewen van daders.

In hoofdstuk 3 geven we een paar tips om die koppelpoging tot een goed einde te brengen.

Kruistabellen

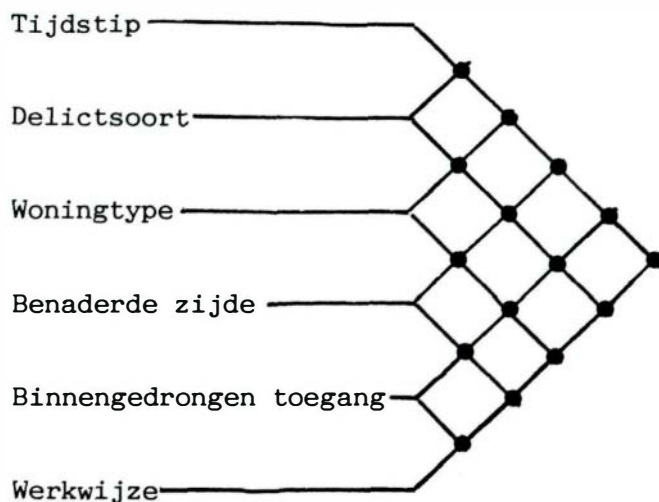
De zes variabelen in het standaard-codeformulier die zich lenen voor frequentietabellen, kun je ook gebruiken voor het maken van kruistabellen. Eerst moet je nagaan welke kruisingen je wilt uitvoeren. Niet alle kruisingen zijn even zinvol. Misschien heb je al eerder een lijstje vermoedens gemaakt die je met de kruistabel wilt toetsen (zie paragraaf 1.3).

Onderstaande "hypothesenmatrix" kan behulpzaam zijn bij het uitzoeken van interessante kruisingen.

²¹ Tip: gebruik hiervoor het onderzoeksverslag "modus operandi" van het LBVM, waarin frequentietabellen staan die het gemiddelde afspiegelen van 6 Nederlandse gemeenten.

²² Tip: gebruik voor de verklaring van verschillen het onderzoeksverslag modus-operandi. Hierin zijn vrijwel alle denkbare veronderstellingen op een rijtje gezet.

Hypothesenmatrix standaard-codeformulier



Elke stip geeft een mogelijke kruistabel aan.

In totaal zijn er 15 mogelijke kruisingen. Je loopt nu van boven naar beneden de variabelen door. Je begint dan met het tijdstip. Waar wil je dit mee kruisen? Het eerst kruispunt dat je op de lijn "tijdstip" tegenkomt, leidt je naar "delictsoort". Kruising betekent dat je gaat uitzoeken of de delictsoort verschilt per tijdstip. Daarmee kun je bijvoorbeeld de hypothese toetsen: "'s nachts blijft het vaker bij een poging dan op andere tijdstippen". Interessant?

Zet dan een cirkeltje om de stip. Je komt nu aan bij de volgende stip: "tijdstip" gekruist met "woningtype". Interessant?

Cirkeltje om de stip. en zo werk je de andere stippen ook af²³.

Heb je de lijst met te maken kruistabellen compleet, dan begint het maken van de kruistabellen.

Voor elke kruising maak je twee tabellen:

- absolute aantallen (inclusief onbekende gevallen)
- relatieve aantallen (exclusief onbekende gevallen)

Stel dat bovenaan je lijst de kruising "delictsoort-tijdstip" staat. Je laat de computer eerst een kruistabel maken met de absolute aantallen²⁴.

²³ Tip: vier van de vijftien kruisingen zijn extra de moeite waard:

- delictsoort-woningtype ("Bij vrijstaande woningen blijft het vaker bij een poging")
- delictsoort-toegang ("Bij deuren blijft het vaker bij een poging dan bij ramen")
- zijde-toegang ("Voor gaat men meestal via de deur, achter via het raam")
- toegang-werkwijze ("Bij deuren komt men meestal door forceren binnen, bij ramen door het breken van het ruit").

²⁴ Tip: kan het programma zelf geen kruistabellen maken, dan is er soms een hulpprogramma beschikbaar waarmee dit wel kan.

Daarbij vraagt de computer je welke variabele je horizontaal wilt hebben en welke verticaal²⁵. Wanneer de computer met de tabel klaar is, maak je een uitdraai die je oppervlakkig bekijkt. Kloppen de randtotalen met je frequentietabellen? Klopt het eindtotaal met het aantal ingevoerde inbraken? Hoe zijn de aantallen globaal verdeeld, springt er een groep duidelijk uit als grootste? Zijn de aantallen onbekenden hoog? De volgende stap is het eruit filteren van de onbekende gevallen. Die onbekenden kunnen je namelijk niet helpen bij het opsporen van verschillen.

Je hebt alleen iets aan de gevallen waarbij beide variabelen bekend zijn. Die kopieer je naar een hulpbestand. Van dat hulpbestand maak je een kruistabel.

Je vraagt nu niet om absolute aantallen maar om percentages. Je kunt daarbij kiezen tussen kolompercentages, rijpercentages en totaalpercentages (zie voor uitleg het basisboek statistiek). Om de vergelijking waar het hier om gaat uit te voeren, zijn kolompercentages het handigst. Dat betekent dat de kolommen uitkomen op 100%. Daarmee kun je de kolommen horizontaal vergelijken.

Voorbeeld: tijdstip - delictsoort (kolompercentages, n= 2709)²⁶

	Nacht (0-6 u)	Ochtend (6-12 u)	Middag (12-18 u)	Avond (18-24 u)	Totaal
Gelukte inbraak	55	51	61	69	61 (1651)
Poging	21	18	15	15	17 (468)
Insluip.	24	31	24	16	22 (590)
Totaal	100 (856)	100 (211)	100 (615)	100 (1027)	100 (2709)

Je vergelijkingskolom is de totaalkolom rechts in de tabel. Per regel vergelijk je de percentages met het totaalpercentage. Bij de eerste regel zie je dat de delictsoort "gelukte inbraak" 's nachts en 's ochtends lager scoort dan het gemiddelde, maar 's avonds juist hoger.

De tweede regel laat zien dat het 's nachts vaker bij een poging blijft dan gemiddeld.

De derde regel vertelt je dat insluipingen 's ochtends vaker dan gemiddeld voorkomen.

De vergelijking met het gemiddelde is het veiligst, maar ook het minst spectaculair (het gemiddelde vlakt de verschillen af).

²⁵ Tip: gebruik voor de keuze horizontaal/verticaal de vraagstelling: "Heeft a invloed op b of heeft b invloed op a?"

Voorbeeld: tijdstip - delictsoort. Het tijdstip kan invloed hebben op de delictsoort, maar omgekeerd kan niet. De beïnvloeder (tijdstip) zet je horizontaal.

²⁶ Bron: Onderzoeksverslag modus operandi, LBVM, 1989.

Bijlage 1: extra variabelen voor onderzoek in de tweede ronde**Slachtoffergericht onderzoek:**

- waren burens aanwezig?
- waarlangs gevlucht?
- welke preventieve maatregelen genomen?
- binnengedrongen toegang zichtbaar vanaf openbare weg?
- binnengedrongen toegang zichtbaar vanuit woningen?
- was buitenverlichting ingeschakeld?
- welke vertrekken doorzocht?
- huurwoning of koopwoning?

Dadergericht onderzoek:

- welke sporen van daders aangetroffen?
- daders gesignaleerd door buurtbewoners?
- welke goederen ontvreemd?
- welke merken en registratienummers ontvreemde goederen bekend?
- welke vertrekken doorzocht?

Bijlage 2: standaard codeformulier

- Volgnummer:
- Procesverbaalnummer:
- Adres (straat en huisnummer):
- Postcode:
- Plaats:
- Datum: jaar _ _ maand _ _ dag _ _
- Dagsoort:
 - 1) ma
 - 2) di
 - 3) wo
 - 4) do
 - 5) vr
 - 6) za
 - 7) zo
 - 9) onbekend
- Tijdstip:
 - 1) nacht (0- 6 uur)
 - 2) ochtend (6-12 uur)
 - 3) middag (12-18 uur)
 - 4) avond (18-24 uur)
- Delictsoort
 - 1) diefstal met braak
 - 2) diefstal zonder braak
 - 3) poging tot diefstal
 - 9) onbekend
- Woningtype:
 - 1) vrijstaand (4 zijden)
 - 2) hoek (3 zijden)
 - 3) midden (2 zijden)
 - 4) eengezins algemeen
 - 5) flat-/bovenwoning
 - 6) parterrewoning
 - 7) overig
 - 9) onbekend
- Benaderde zijde:
 - 1) voorkant
 - 2) achterkant
 - 3) zijkant
 - 9) onbekend
- Binnengedrongen toegang:
 - 1) deur
 - 2) deurruit
 - 3) raam
 - 4) bovenlicht
 - 5) dakraam
 - 6) schuifpui
 - 7) overig
 - 9) onbekend
- Werkwijze:
 - 1) forceren slot/grendel
 - 2) breken/ingooien
 - 3) intrappen
 - 4) uitnemen
 - 5) insluiping
 - 6) touwtje/haakje brievenbus
 - 7) flipper/valse sleutel
 - 8) overig
 - 9) onbekend
- Opmerkingen:

N.B.1 : werk je met een programma dat alleen numerieke invoer pikt? Vervang dan "straat" door "straatnummer" en voeg desgewenst als extra variabele "huisnummer" toe.

N.B.2 ■ werk je met dbase III? Gebruik bij toevoeging van variabelen maximaal de antwoordcodes 0 t/m 9 (hulpprogramma kruistab.prg kan geen codes boven de 9 aan).

Bijlage 3: voorbeeld data-structuur

```

Structuur van database: A:voorbeeld.dbf
Aantal gegevensrecords:      0
Datum laatste mutatie : 14/07/89
Veld   Veldnaam   Type      Breedte   Dec
  1   VERBAALNR   Teken      8
  2   ADRES       Teken     25
  3   POSTCODE    Teken      8
  4   DATUM       Numeriek    6
  5   DAGSOORT    Numeriek    1
  6   TIJDSTIP    Numeriek    1
  7   DELICT      Numeriek    1
  8   WONING      Numeriek    1
  9   ZIJDE       Numeriek    1
 10   TOEGANG     Numeriek    1
 11   WERKWIJZE   Numeriek    1
 12   OPMERKING   Teken     30
* Totaal *                85

```

Deze data-structuur correspondeert met het voorbeeld-codeformulier in bijlage 2. Dit voorbeeld is gemaakt met het programma D-base III plus.

Bij de variabelen van het type "teken" kan men tekst invoeren tot de aangegeven breedte.

Bij de numerieke variabelen kan men uitsluitend cijfers invoeren. De datum wordt achterstevoren ingevoerd: 1 januari 1990 wordt ingevoerd als 900101. Dit is noodzakelijk om later op datum te kunnen selecteren.

Bij de overige numerieke variabelen wordt een ééncijferige code ingevoerd (0-1-2-3-4-5-6-7-8-9). Dit laat toe om kruistabellen te maken met het hulpprogramma "kruistab.prg". Dit hulpprogramma kan namelijk alleen met ééncijferige codes werken.

Het hulpprogramma "frektab.prg" (voor het maken van frequentietabellen) werkt echter op alle invoer (zowel cijfers als tekst, ongeacht breedte).

De maximale breedte van een veld is 256 tekens. Het maximale aantal variabelen (velden) is 128. Het aantal records (kaarten) per bestand is onbeperkt. Grote bestanden zijn echter log (veel wachttijd). Vaak is het handiger om een groot bestand te splitsen in kleinere bestanden.

Algemene gegevens geïnterviewde

A1. Leeftijd: . . jaar

A2. Woonplaats:

A3. Schoolgaand:

- 1) ja
- 2) nee -->opleiding voltooid/gestaakt
- 3) tijdelijk niet
- 4)
- 5) onbekend

A4. Werkzaam:

- 1) ja
- 2) tijdelijk niet werkzaam
- 3) langer dan 1 jaar werkloos
- 4) niet van toep. > schoolgaand
- 5)
- 9) onbekend

B. Algemene gegevens over de gepleegde inbraken

B1. Met hoeveel inbraken heeft u naar uw schatting ervaring?

Geschat aantal inbraken: . .

B2. Gaat het uitsluitend om inbraken in woningen?

- 1) ja, allen in woningen
- 2) nee, ook in bedrijven, scholen, winkels
- 3) nee, ook in schuren, flatboxen, garages
- 4)
- 9) onbekend

B3. Wat waren meestal uw redenen om te gaan inbreken?

(meerdere antw. mogelijk)

- 1) geld
- 2) spanning, kick
- 3)
- 9) onbekend

B4. Waar kwam het plan om te gaan inbreken meestal bij u op?

- 1) thuis
- 2) in de kroeg, ontmoetingsruimte
- 3) op mijn werk
- 4)
- 9) onbekend

B5. Waar vandaan vertrok u meestal om te gaan inbreken?

- 1) van huis
- 2) vanuit de kroeg, ontmoetingsruimte
- 3) vanuit mijn werk
- 4)
- 9) onbekend

B6. Met welk vervoermiddel ging u meestal op pad?

- 1) te voet
- 2) fiets, brommer
- 3) auto
- 4) openbaar vervoer
- 5)
- 9) onbekend

B7. Trof u meestal bepaalde voorbereidingen voor u op pad ging?

- (meer antw. mogelijk)
- 1) nee
- 2) nam handschoenen mee
- 3) nam zaklamp mee
- 4) nam tassen voor de buit mee
- 5) nam gereedschap mee
- 6)
- 9) onbekend

B8. Had u voorkeur voor een bepaald seizoen om op pad te gaan?

- (max. 2 antwoorden)
- 1) lente
- 2) zomer
- 3) herfst
- 4) winter
- 5) geen voorkeur
- 6)
- 9) onbekend

B9. Had u voorkeur voor een bepaalde dag van de week?

- (maximaal 3 antwoorden)
- 1) maandag
- 2) dinsdag
- 3) woensdag
- 4) donderdag
- 5) vrijdag
- 6) zaterdag
- 7) zondag
- 8) geen voorkeur
- 9) onbekend

B10. Had u voorkeur voor een bepaald tijdstip?

- 1) nacht (0 - 6 uur)
- 2) ochtend (6 - 12 uur)
- 3) middag (12 - 18 uur)
- 4) avond (18 - 24 uur)
- 5) geen voorkeur
- 6)
- 9) onbekend

C. Modus Zoeki

C1. Ging u bij voorkeur in uw eigen woonplaats of juist buiten uw eigen woonplaats inbreken?

- 1) in eigen woonplaats -> vraag C2
- 2) buiten eigen woonplaats -> vr. C3
- 3) even vaak binnen/buiten woonpl.
- 4)
- 9) onbekend

C2. Waarom opereerde u bij voorkeur binnen uw eigen woonplaats?

- 1) ik ken mijn eigen plaats het best
- 2) het gemak van de korte afstand
- 3)
- 8) niet van toepassing
- 9) onbekend

C3. Waarom opereerde u bij voorkeur buiten uw eigen woonplaats?

- 1) minder kans op herkenning
- 2) huizen geschikt voor inbraak
- 3) maatjes woonden daar in de buurt
- 4)
- 8) niet van toepassing
- 9) onbekend

C4. Waar lette u het meest op bij het uitzoeken van de buurt waar u wilde gaan inbreken?

- (meer antw. mogelijk)
- 1) rijk uitziende huizen
- 2) makkelijke vluchtweg
- 3) huizen lijken makkelijk te kraken
- 4) stille buurt, niemand op straat
- 5)
- 6) let nergens speciaal op
- 9) onbekend

C5. Had u voorkeur voor een bepaald type woningen?

- 1) middenwoningen
- 2) hoekwoningen
- 3) vrijstaande woningen
- 4) eengezinswoningen ongeacht type
- 5) bovenwoningen(flat/portiek/etage)
- 6) geen voorkeur
- 9) onbekend

C6. Zijn er typen woningen, waarin u beslist niet wilde inbreken?

- 1) middenwoningen
- 2) hoekwoningen
- 3) vrijstaande woningen
- 4) eengezinswoningen ongeacht type
- 5) bovenwoningen(flat/portiek/etage)
- 6) geen voorkeur
- 9) onbekend

C7. Waar lette u het meest op bij het uitkiezen van het pand waar u het wilde gaan proberen ?

- 1) binnenverlichting uit
- 2) goede vluchtweg
- 3) uit het zicht van straat/woningen
- 4) geen hond aanwezig
- 5) geen alarminstallatie
- 6) rijk uitziende inrichting
- 7)
- 8) let nergens speciaal op
- 9) onbekend

C8 Waar lette u nog meer op bij het uitkiezen van het pand?

- (meer antw. mogelijk)
- 1) binnenverlichting uit
 - 2) goede vluchtweg
 - 3) uit het zicht van straat/woningen
 - 4) geen hond aanwezig
 - 5) geen alarminstallatie
 - 6) rijk uitziende inrichting
 - 7)
 - 8) let nergens speciaal op
 - 9) onbekend

C9. Hebt u wel eens ergens ingebroken terwijl u van te voren wist of vermoedde dat de bewoners thuis waren?

- 1) nee
- 2) ja
- 3)
- 9) onbekend

C10. Hebt u wel eens ergens ingebroken waar u wist dat de burens thuis waren?

- 1) nee
- 2) ja, zonder bedenkingen
- 3) ja, mits ze niet keken
- 4)
- 9) onbekend

C11. Kwam u na een (poging tot) inbraak wel eens terug in dezelfde buurt om te gaan inbreken?

- 1) nee -> C12
- 2) ja -> C13
- 4)
- 9) onbekend

C12. Waarom kwam u nooit terug in dezelfde buurt?

- 1) te veel kans op herkenning
- 2) kans op extra politie
- 3) kans dat bewoners meer opletten
- 4)
- 8) niet van toepassing
- 9) onbekend

C13. Bent u ooit voor een tweede keer in hetzelfde pand teruggekomen?

- 1) ja
- 2) nee, wel andere in zelfde buurt
- 8) niet van toepassing
- 9) onbekend

D. Modus Breki

D1. Waar zette u uw auto of fiets neer?

- 1) in straat vlakbij pand
- 2) in zijstraat
- 3) in straat erachter
- 4)
- 8) niet van toepassing->gaat te voet
- 9) onbekend

D2. Aan welke zijde benaderde u het pand meestal?

- 1) voorzijde
- 2) achterzijde
- 3) geen voorkeur
- 4)
- 9) onbekend

D3. Bedacht u meestal hoe u zou kunnen vluchten als de bewoner plotseling binnen zou komen?

- 1) ja
- 2) nee
- 3)
- 9) onbekend

D4. Klom u wel eens langs de gevel naar een hogere verdieping?

- 1) zelden of nooit (naar D6)
- 2) ja, soms
- 3) ja, vaak
- 4)
- 9) onbekend

D5. Waarlangs klom u dan omhoog?

- (meer antw. mogelijk)
- 1) balkon
- 2) plat dak, afdak
- 3) tuinmuur, schutting
- 4) regenpijp
- 5)
- 8) niet van toepassing
- 9) onbekend

D6. Ging u altijd door middel van braak naar binnen?

- 1) ja, (bijna) altijd door braak
- 2) ook insluiping via open raam/deur
- 3) ook valse sleutel/flipper
- 4)
- 9) onbekend

D7. Welke opening probeerde u meestal als eerste open te maken?

- 1) deur
- 2) raam
- 3) bovenlicht
- 4) deurruit
- 5)
- 8) geen voorkeur
- 9) onbekend

D8. Brak u wel eens in wanneer men u vanaf de straat of vanuit een woning kon zien staan bij de opening waardoor u naar binnen wilde?

- 1) ja, was geen belemmering
- 2) nee
- 3) ik lette daar niet op
- 4)
- 9) onbekend

D9. Had u een bepaalde techniek om binnen te komen?

- 1) terugwrikken slotschoot deur
- 2) openwrikken sluitnaad raam
- 3) forceren uitzetijzer bovenlicht
- 5) verwijderen glaslatten ruit
- 6) breken ruit
- 7)
- 8) geen bepaalde techniek
- 9) onbekend

D10. Gebeurde het wel eens dat het u niet lukte?

- 1) ja, het mislukte soms -> D11
- 2) nee, het lukte altijd -> D12

D11. Ging u het dan meestal nog op een andere manier proberen?

- 1) nee, en ik hield er mee op
- 2) nee, en ik ging elders proberen
- 3) ja, probeerde andere manier

D12. Wat voor gereedschap gebruikte u meestal

- 1) 1 schroevendraaier
- 2) 1 breekijzer
- 3) 2 schroevendraaiers/breekijzers
- 4) valse sleutel/flipper
- 5) boor
- 6) beitel
- 7)
- 8) niet van toepassing -> geen ger.
- 9) onbekend

D13. Wanneer het open maken u gelukt was, ging u dan meteen naar binnen of wachtte u even of niemand het gehoord had?

- 1) ging meteen naar binnen
- 2) wachtte max. 30 seconden
- 3) wachtte langer dan 30 sec.
- 4)
- 9) onbekend

D14. Wat deed u als eerste wanneer u binnen was?

- 1) controle of bewoners thuis zijn
- 2) gordijnen sluiten
- 3) extra vluchtweg maken
- 4) voordeur barricaderen
- 5)
- 9) onbekend

D15. Doorzocht u het hele pand of slechts een gedeelte?

- 1) hele pand
- 2) alleen woonverdieping
- 3)
- 9) onbekend

D16. Hoe lang bleef u meestal in de woning?

aantal minuten: . . .

D17. Wat zocht u als buit?

- 1) contant geld
- 2) cheques
- 3) sieraden
- 4) videorecorder
- 5) t.v., stereo-apparatuur
- 6) antiek, zilver
- 7)
- 8) niets speciaals
- 9) onbekend

D18. Hoe verliet u het pand meestal?

- 1) zelfde weg als binnenkomst
- 2) via opening aan andere zijde
- 3) via andere opening zelfde zijde
- 4)
- 9) onbekend

D19. Liep u met de buit in één keer weg of kwam u later terug om hem op te halen?

- 1) kwam niet terug
- 2) verstopte buit in tuin pand
- 3) verstopte buit elders
- 4)
- 9) onbekend

Toegevoegde vragen over heling van de buit

De volgende vragen s.v.p. stellen na vraag D 19:

D20. Wist u voordat u een inbraak ging plegen al aan wie u de buit zou verkopen?

- 1) ja, (bijna) altijd
- 2) soms
- 3) nee (bijna) nooit
- 4)
- 9) onbekend

D21. Bewaarde u de buit een tijd of ging u hem zo snel mogelijk na de inbraak verkopen?

- 1) zo snel mogelijk erna
- 2) wachtte een paar dagen
- 3) varieërde: soms snel erna, soms altijd een tijd
- 5)
- 9) onbekend

D22. Verkocht u altijd aan dezelfde persoon of steeds aan een andere?

- 1) steeds dezelfde
- 2) een paar vaste personen
- 3) steeds andere
- 4)
- 9) onbekend

D23. Was de koper van de buit meestal een goede vriend of een kennis van u?

- 1) ja, goede vriend of kennis
- 2) soms vriend, soms onbekende
- 3) nee, meestal onbekende
- 4) ik verkocht meestal zelf
- 5)
- 9) onbekend

D24. Waar lette u speciaal op wanneer u een koper voor uw buit zocht?

- (maximaal 2 antwoorden)
- 1) dat hij hoge prijzen bood
- 2) dat hij alles wilde kopen
- 3) dat zijn prijzen constant waren
- 4) dat hij me goede tips gaf
- 5) dat ik erop kon vertrouwen dat hij me niet zou verlinken
- 6) dat hij makkelijk door mij te vinden was
- 7)
- 9) onbekend

D25. Vond de verkoop meestal plaats in een woning, een
loods, een café of nog ergens anders?

- 1) woning
- 2) loods. schuur. garage
- 3) winkel
- 4) café
- 5) gokhal
- 6) markt
- 7)
- 9) onbekend

D26. Stapte u direct op de koper af of handelde u via
een tussenpersoon?

- 1) stapte direct naar verkoper
- 2) soms direct. soms via
tussenpersoon
- 3) meestal via tussenpersoon
- 4)
- 9) onbekend

E. Overige vragen

E1. Wat deed u als u iemand in de woning aantrof waar u was binnengegaan?

- 1) is nooit gebeurd
- 2) meteen wegwezen
- 3) iets meegegrissen en wegwezen
- 4)
- 9) onbekend

E2. Bent u wel eens gestoord terwijl u in de woning bezig was?

- 1) nee
- 2) ja, door thuiskomende bewoner
- 3) ja, hond ging blaffen
- 4) ja, er werd aangebeld/opgebeld
- 5) ja, politie was gebeld
- 6) buren kwamen in actie
- 7)
- 9) onbekend

E3. Wat vond u meestal het spannendste moment van de inbraak?

- 1) verkenning omgeving
- 2) benadering pand
- 3) openbreken pand
- 4) binnengaan pand
- 5) buit verzamelen in pand
- 6) aftocht
- 7)
- 8) alles even spannend
- 9) onbekend

E4. Wat is naar uw idee de zwakste plek van een woning voor inbraak?

- 1) raam achterzijde
- 2) deur achterzijde
- 3) deur voorzijde
- 4) bovenlicht
- 5) raam/deur op verdieping
- 6)
- 8) alle onderdelen even zwak
- 9) onbekend

E5. Wat is naar uw idee de meest effectieve manier om een woning te beveiligen tegen inbraak?

- 1) zwaardere hang- en sluitwerk
- 2) zwaardere kozijnen
- 3) dikkere ruiten, dubbel glas
- 4) waakhond
- 5) alarm
- 6) verlichting gevel
- 7) afsluiten achterpad
- 8)
- 9) onbekend

E6. Welke beveiligingsmaatregelen komen voor u op de tweede en derde plaats?

(max. 2 antw. mogelijk)

- 1) zwaarder hang- en sluitwerk
- 2) zwaardere kozijnen
- 3) dikkere ruiten, dubbel glas
- 4) waakhond
- 5) alarm
- 6) verlichting gevel
- 7) afsluiten achterpad
- 8)
- 9) onbekend

E7. Is dit gesprek u meegevallen of tegengevallen?

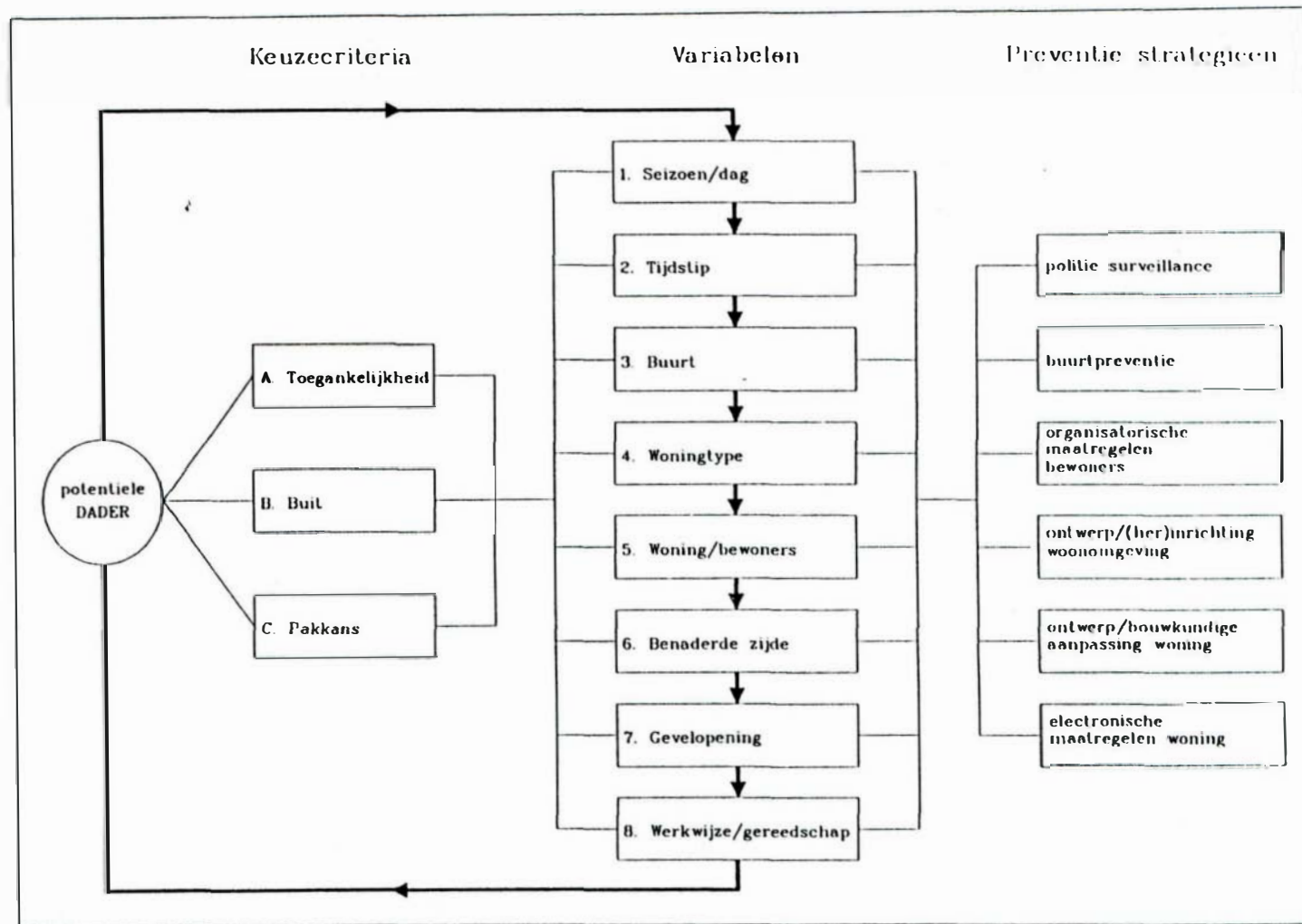
- 1) meegevallen
- 2) tegengevallen
- 3)
- 9) onbekend

E8. Vond u dit de juiste plek om het gesprek te houden?

- 1) ja
- 2) nee, liever thuis
- 3) nee, liever op politiebureau
- 4)
- 9) onbekend

E9. Had u meer dingen of andere dingen verteld wanneer u met iemand had gepraat van buiten de politie?

- 1) nee, maakt me niets uit
- 2) ja, ik had meer verteld
- 3) ja, ik had andere dingen verteld
- 4)
- 9) onbekend.



Bijlage 6: voorbeeld conclusietabel

Variabele	Kwantitatief onderzoeksdeel	Kwalitatief onderzoeksdeel	Conclusie theorie
Tijdstip (seizoen, dagsoort, tijd van de dag)	Seizoen: in herfst en winter meer inbraken dan in lente en zomer. Dagsoort: op vrijdag en zaterdag meer inbraken dan op overige dagen. Tijd van de dag: 's avonds en 's nachts meer inbraken dan 's ochtends en 's middags. In de Zomer valt de grootste groep inbraken 's nachts. in de winter 's avonds.	Seizoen en dagsoort: idem als kwantitatief deel, echter vaak geen voorkeur. Tijd van de dag: uitgesproken voorkeur voor avond en nacht in verband met duisternis (kleinere pakkans). Duisternis verklaart dat 's zomers het accent op de nacht ligt ('s avonds is het dan langer licht).	"Pakkans" sleutelcriterium bij keuze tijdstip. Overige keuzefactoren niet van belang.

Bijlage 7: overzicht veronderstelde relaties tussen keuzecriteria en variabelen

nummer	Relatie	Omschrijving	Nadere operationalisatie (voorbeelden)
A-1	Toegankelijkheid-seizoen/dag.	Openstaan/niet (goed) afgesloten zijn van deuren/ramen in bepaald seizoen (bijvoorbeeld zomer) op bepaalde dagen	Kans op openstaan/niet (goed) afgesloten zijn van deuren/ramen in het betreffende seizoen/op betreffende dag reëel ja/nee.
A-2	Toegankelijkheid-tijdstip.	Zie A-1, maar toegespitst op bepaald tijdstip	Zie A-1, maar toegespitst op betreffende tijdstip.
A-3	Toegankelijkheid-buurt	- Nabijheid buurt voor daders. - Bereikbaarheid buurt voor daders. - Bekendheid buurt bij daders.	- Afstand (middelpunt) buurt in km tot (middelpunt) buurt waar concentratie van daders woont. - Ontsluiting buurt direct vanaf doorgaande weg. - Weg naar trekpleister (bijvoorbeeld het uitgaanscentrum) loopt dwars door buurt.
A-4	Toegankelijkheid-woningtype.	- Aantal benaderbare zijden. - Aantal vluchtwegen. - Hoogteverschil vanaf straatniveau. - Nabijheid anonieme parkeerplaats voor auto/fiets.	- Minimaal alleen voorzijde, maximaal 4 zijden (vrijstaande woning). Bij 2 en meer benaderbare zijden beschouwen we toegankelijkheid als "groot". - Aantal extra mogelijkheden voor daders om te vluchten wanneer bijvoorbeeld bewoners thuiskomen. - Aantal verdiepingen dat een dader moet traplopen/langs gevel omhoog klimmen om woning binnen te komen. - Afstand in meters tot dichtstbijzijnde niet direct bij woningen gelegen parkeerplaats.
A-5	Toegankelijkheid-bewoners	Zie A-6 en A-7	- (door bewoners aangebracht inbraakwerend hang- en sluitwerk). - Mate waarin bewoners deuren/ramen open laten staan.
A-6	Toegankelijkheid-benaderde zijde	Afscherming achter- en zijkant.	- Hoogte afsluitbare schutting, muur, afdak (ondoordringbare) heg. - Wel/geen maatregelen genomen tegen overklimming (prikkeldraad, glasscherven en dergelijke).
A-7	Toegankelijkheid-gevelopening.	Mogelijkheden om gevelopeningen aan benaderde zijde te openen.	- Constructie kozijnen standaard/verzaard. - Onderhoudstoestand kozijnen standaard/slecht. - Hang- en sluitwerk standaard/verzaard. - Montage hang- en sluitwerk goed/fout. - Maatregelen tegen uitnemen deur aan scharnierzijde ja/nee. - Maatregelen tegen uitnemen glaslaten ja/nee. - Dubbel glas ja/nee.
A-8	Toegankelijkheid-werkwijze.	Graak waarmee men gekozen opening met bepaalde werkwijze open kan maken.	Tijd in minuten die inbreker met redelijke ervaring (meer dan 20 inbraken) nodig heeft om die opening met die werkwijze te openen bij verschillende mogelijke geredschappen.
B-1	Buit-seizoen/dag.	Aanwezigheid (grotere) buit op bepaalde dagen:	Hoeveelheid extra geld/overige buit t.o.v. normale dagen
B-2	Buit-tijdstip.	Aanwezigheid (grotere) buit op bepaalde tijdstippen:	Hoeveelheid extra geld/overige buit t.o.v. normale tijdstippen
B-3	Buit-buurt.	In rijkere buurten meer buit te verwachten.	Percentage luxe woningen (villa's, bungalows etc.) op de totale buurtwoningvoorraad.

(Bijlage 7: vervolg)

nummer	Relatie	Omschrijving	Nadere operationalisatie (voorbeelden)
B-4	Buit-woningtype.	In luxere woningtypen meer buit te verwachten.	Betreffende woning te beschouwen als luxe woning ja/nee.
B-5	Buit-bewoners.	Vanaf straat zichtbaar geplaatste buit extra aantrekkelijk	Interessante buit (bv. video, antiek, portemonnee)
B-6	Buit-zijde.	Geen.	---
B-7	Buit-opening.	Geen.	---
B-8	Buit-werkwijze.	Extra pogingen/zwaardere werkwijze naarmate verwachte buit hoger is.	- aantal extra pogingen t.o.v. direkt gelukke inbraken. - braaksporen van zwaarder gereedschap (b.v. breekijzer).
C-1	Pakkans-seizoen/ dag.	- Afwezigheid bewoners in vakantie seizoen/op zon- en weekenddagen. - In winterseizoen meer donkere uren.	- Erkende vakantie maand/feestdag wel/ niet. - Aantal uren duisternis op de 15e van elke maand (= maandgemiddelde).
C-2	Pakkans-tijdstip.	- Duisternis tijdens avond en nacht. - Afwezigheid bewoners op bepaalde tijdstippen. - Bewoners in slaap.	- Aantal uren duisternis in het tijdvak tijdvak 18.00-24.00 uur op een bepaalde dag. - Erkende tijd waarop bewoners vaak van huis zijn (bijvoorbeeld koopavond, zie ook C-1). - Erkende uren voor de nachtrust (0.00-00.6 uur).
C-3	Pakkans-buurt.	- Vluchtmogelijkheden via zijwegen en paden (park en dergelijke).	- Gemiddelde afstand in meters van een woning tot zijweg of pad.
C-4	Pakkans-woningtype.	- Vluchtmogelijkheid via achterpad. - Zichtbaarheid vanaf openbare weg en vanuit andere woningen.	- Achterpad aanwezig en gemakkelijk bereikbaar (= niet effectief afgesloten) - Achterpad doodlopend/doorgaand. - Aan alle benaderbare zijden obstakelvrije zichtlijn korter dan 50 meter tot openbare weg en/of woningen goede zichtbaarheid.
C-5	Pakkans-bewoners	- Bewoners thuis - Waakhond/alarminstallatie aanwezig	- binnenvellichting/tv aan, bewoners vanaf straat te zien aanwezig in tuin of woning. - waakhond (= groot formaat hond die bij nadering van vreemden aanslaat) - alarmlucht of sticker vanaf de straat zichtbaar
C-6	Pakkans-zijde.	- Zichtbaarheid benaderde (= gekozen) zijde vanaf openbare weg en vanuit woningen.	- Zie C-4, maar toegespitst op de gekozen zijde van de woning.
C-7	Pakkans-gevelopening.	- Zichtbaarheid gekozen gevelopening vanaf openbare weg en vanuit woningen. - Lawaai bij forceren.	- Zie C-4, maar toegespitst op de gekozen opening. - Kans op lawaai bij het open maken van gekozen opening reëel ja/nee.
C-8	Pakkans-werkwijze.	- Tijd nodig om gekozen gevelopening met een bepaalde werkwijze te openen. - Lawaaiproductie werkwijze bij gekozen opening.	- Zie A-8. - Kans op lawaai bij deze werkwijze dat burenbewoners kan alarmeren reëel ja/nee.

Bijlage 8: overzicht preventiemogelijkheden

A-1	Toegankelijkheid-seizoen/dag.	- Organisatorisch: ramen en deuren gesloten houden tijdens gevoelige dagen/seizoenen. - Ontwerp/bouwkundig: ramen toepassen die open kunnen zonder dat men kan inklimmen.
A-2	Toegankelijkheid-tijd.	- Zie A-1.
A-3	Toegankelijkheid-buurt.	■ Ontwerp/aanpassing woonomgeving: belemmeren doorgaand verkeer. - Surveillance: buurt langs doorgaande routes (naar bijvoorbeeld uitgaansvoorziening) intensiever besurveilleren.
A-4	Toegankelijkheid-woningtype.	- Ontwerp/aanpassing woonomgeving: toegankelijkheid (via bijvoorbeeld achterpaden) beperken, parkeerplaatsen direct bij woningen leggen.
A-5	Toegankelijkheid-bewoners	- zie A-6, A-7 en A-8
A-6	Toegankelijkheid-zijde.	■ Ontwerp/aanpassing woonomgeving: moeilijk overklimbare schuttingen, muren, hagen plaatsen. - Beheer woning: gat in heg, hek, schutting direct repareren.
A-7	Toegankelijkheid-opening.	- Ontwerp/bouwkundige maatregelen aan woning: versteviging materiaal, constructie, hang- en sluitwerk.
A-8	Toegankelijkheid-werkwijze.	- Ontwerp/bouwkundige maatregelen: bepaalde (vaak voorkomende) werkwijzen onmogelijk maken (bijvoorbeeld hoekijzer aan deur monteren).
B-1	Buit-seizoen/dag.	Organisatie: eventuele extra buit verstoppen/in safeloket/in kluis leggen.
B-2	Buit-tijdstip.	Zie B-1.
B-3	Buit-buurt.	■ Surveillance: in rijke buurten meer surveilleren. - Buurtpreventie: in rijke buurten BPV-projecten starten.
B-4	Buit-woningtype.	- Bouwkundig: luxe woningtypen technisch sterker beveiligen. - Electronisch: luxe woningtype van alarm voorzien. - Organisatorisch: bewoners luxe woningtype waakhond laten nemen.

(Bijlage 8: vervolg)

Nummer	Relatie	Preventiemogelijkheden
B-5	Buit-bewoners	Organisatorisch: interessante buit vanaf de straat onzichtbaar plaatsen (b.v. video in kast inbouwen)
B-6	Buit-zijde.	Geen (geen relatie verondersteld).
B-7	Buit-opening.	Geen (geen relatie verondersteld).
B-8	Buit-werkwijze.	Bouwkundig: steviger constructie/ materiaal naarmate buit hoger is.
C-1	Pakkans-seizoen/ dag.	Surveillance: op gevoelige dagen meer surveilleren.
C-2	Pakkans-tijdstip.	- Surveillance: op gevoelige tijdstippen meer surveilleren. - Buurtpreventie: bewoners op gevoelige tijden alerter laten zijn.
C-3	Pakkans-buurt.	- Ontwerp/aanpassing woonomgeving: vluchtroutes via zijstraten/ plantsoenen beperken, openbare verlichting verbeteren. - Beheer woonomgeving: groen (struiken) bijtijds snoeien.
C-4	Pakkans- woningtype.	- Ontwerp/aanpassing woningen: vluchtroutes via zij- en achterpaden beperken, verlichting op achterpaden verbeteren.
C-5	Pakkans- bewoners	- Organisatorisch: bevorderen dat bewoners tekenen van afwezigheid vermijden. - Beheer woning: begroeiing in tuin laag/doorzichtig houden.
C-6	Pakkans-zijde.	Zie C-4, maar toegespitst op de gevoelige zijde.
C-7	Pakkans-opening.	Zie C-4, maar toegespitst op de gevoelige opening(en).
C-8	Pakkans- werkwijze.	Ontwerp/bouwkundig: materialen/constructies toepassen die bij forceren/breken lawaai veroorzaken.

Literatuurlijst

- Basisboek statistiek, Den Haag, Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven, 1986.
- Handboek Evaluatie, Den Haag, Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven, 1986.
- Modus operandi: Woninginbraken, onderzoekverslag, Den Haag, Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven, 1989.
- Vlucht 714, woninginbraak in Nederland, Den Haag, Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven, 1988.



Wil je wat meer vuurwerk, dan kun je de percentages onderling nog eens vergelijken: "Insluiting vormt vooral 's ochtends een probleem; 's ochtends is het aandeel van insluitingen 31%, 's avonds maar 16%".

Voordat je tot zo'n uitspraak komt, moet je je eerst twee vragen stellen:

- zijn de absolute aantallen waar de percentages voor staan wel groot genoeg?
- als ik een steekproef heb genomen, kunnen de verschillen dan geen toeval zijn?

Voor het beantwoorden van de eerste vraag gebruik je de randtotalen. In de voorbeeldtabel: getallen tussen haakjes. Randtotalen kleiner dan 50 betekenen doorgaans dat je met uitspraken over die regel/kolom voorzichtig moet zijn, zeker als de verdeling binnen die regel/kolom erg ongelijk is. De tweede vraag hoeft je alleen te beantwoorden als je een steekproef hebt getrokken (niet alle inbraken over de onderzoeksperiode onderzocht, maar een deel ervan).

Is dit het geval, dan moet de Chi-kwadraattoets uitgerekend worden. Die staat stap voor stap beschreven in het "Basisboek voor statistiek".

Weet je eenmaal zeker of er verschillen zijn, dan is het spannend om na te gaan **waarom** die verschillen er zijn.

Hier gelden dezelfde tips als bij het verklaren van verschillen bij frequentietabellen:

- doe systematisch (niet in het wilde weg) uitspraken aan de hand van een theoretisch model en een volledige lijst van denkbare veronderstellingen;
- probeer de verklaringen die je aanvoert te koppelen met uitspraken van daders.

In hoofdstuk 3 wordt op het gebruik van een theoretisch model ingegaan.

1.11 Wijk-, buurt- en straatanalyses

Een belangrijk hulpmiddel bij het maken van een compleet plaatje van woninginbraken is een analyse van het aantal inbraken naar wijk, buurt en/of straat. Om zo'n analyse te kunnen maken is het een vereiste, dat alle inbraken gepleegd in de onderzoeksperiode onderzocht zijn (niet met steekproef gewerkt).

Hoe je dat aanpakt is afhankelijk van de woningvoorraadgegevens die je bij de gemeente hebt kunnen krijgen²⁷.

Wanneer de gegevens uitgesplitst zijn naar buurt, kun je overwegen om per buurt het inbraakrisico te bepalen. Mocht je later de buurten willen samenvoegen tot wijken (om het overzichtelijker te maken), dan kan dat altijd nog. Omgekeerd niet: als je uitgaat van wijken, kun je deze later moeilijk weer uitsplitsen naar buurten.

²⁷ Tip: wanneer de gemeente je geen woningvoorraadgegevens uitgesplitst naar wijk en/of buurt kan leveren, maak dan in ieder geval wel een straat-analyse (zie verderop).

Je maakt nu in het bestand een nieuwe variabele "wijk" of "buurt".

Dit nieuwe veld ga je invullen met de juiste wijk/buurtnummers²⁸. Het handigst gaat dit via de postcode. Bij de PTT zijn lijsten en kaarten verkrijgbaar die niet zijn gesorteerd op straatnaam (zoals in het postcodeboek) maar op postcode. Zo staan alle straten in een bepaald gebied netjes onder elkaar. In die lijst kun je opeenvolgende postcodes aanstrepen die samen een wijk vormen.

Voorbeeld: wijk 1 wordt gevormd door de postcodes "1501 AA tot en met 1503 ZZ" en "1507 MM tot en met 1507 RR". Met twee opdrachten kun je de computer nu via de postcode het veld "wijk" laten invullen voor wijk 1. Zo werk je ook de andere wijken af. Voordat je gaat analyseren controleer je of alle ingevoerde inbraken een wijknummer hebben gekregen. Eventuele ontbrekende gegevens vul je afzonderlijk aan. Dan maak je een frequentietabel van het veld "wijk".

Die tabel check je op bestandsvreemde codes (zie paragraaf 1.9: opschoning van het bestand). Zijn eventuele bestandsvreemde codes eruit, dan maak je een tabel van het inbraakrisico per wijk/buurt.

Het inbraakrisico bepaal je door deling van het aantal inbraken op het aantal woningen, vermenigvuldigd met 100%:

$$\text{inbraakrisico}^{29} = \frac{\text{aantal inbraken per jaar}}{\text{aantal woningen}} \times 100\%$$

²⁸ Tip: vul het codeboek aan met de nummers (codes) die je aan de wijken/buurtten hebt gegeven.

²⁹ Tip: rond het inbraakrisico af op een decimaal.

Voorbeeld tabel: inbraakrisico per wijk en buurt in een denkbeeldige stad

	aantal inbr.	aantal won.	inbraak risico (in %)
wijk 0: centrum			
buurt 01: oude binnenstad	100	1100	9,1
buurt 02: kantorenbuurt	30	200	15,0
buurt 03: stationsbuurt	20	100	20,0
totaal wijk 0	150	1400	10,7
wijk 1: west en noord			
buurt 11: bloemenbuurt	200	3000	6,7
buurt 12: vruchtenbuurt	250	4000	6,3
buurt 13: vlinderbuurt	300	2000	15,0
totaal wijk 1	750	9000	8,3
wijk 2: zuid en oost			
buurt 21: componistenbuurt	100	4000	2,5
buurt 22: uitvindersbuurt	50	5000	1,0
buurt 23: schildersbuurt	60	6000	1,0
totaal wijk 2	210	15000	1,4
Totaal hele stad (wijk 0, 1, 2)	1110	25400	4,4

In de voorbeeldtabel is het clusteren van de buurten tot wijken en van de wijken tot de totale gemeente al opgenomen. Dit maakt het makkelijk om de buurten te vergelijken met het gemiddelde van de wijk waar ze in vallen³⁰.

³⁰ Tip: let er bij de lay-out van de tabel met inbraakrisico's per wijk en per buurt op dat de wijkcijfers verspringen. Dat is overzichtelijk en voorkomt fouten bij het optellen.

Kruistabellen met buurt/wijk

Er is nu een variabele in het bestand toegevoegd die in principe ook weer geschikt is om te kruisen met andere variabelen.

In de hypothesen-matrix (paragraaf 1.10) kun je de variabele toevoegen en nagaan welke kruisingen je wilt uitvoeren.

Daarbij zou je bijvoorbeeld kunnen toetsen:

- wijk - tijdstip ("in het centrum wordt vaker 's nachts ingebroken dan in andere wijken in verband met cafébezoek");
- wijk - delictsoort ("in villawijken blijft het vaker bij een poging in verband met betere beveiliging");
- wijk - woningtype.

De laatste kruising is vooral van belang wanneer je het inbraakrisico wilt uitsplitsen naar wijk en woningtype.

Voorbeeldtabel inbraakrisico naar wijk en woningtype

	wijk 0			wijk 1			wijk 2			Totaal		
	i	w	ir	i	w	ir	i	w	ir	i	w	ir
vrijstaand	.	.	(.)	.	.	(.)	.	.	(.)	.	.	(.)
hoek	.	.	(.)	.	.	(.)	.	.	(.)	.	.	(.)
midden	.	.	(.)	.	.	(.)	.	.	(.)	.	.	(.)
flat-/boven												
woning	.	.	(.)	.	.	(.)	.	.	(.)	.	.	(.)
beneden-												
woning	.	.	(.)	.	.	(.)	.	.	(.)	.	.	(.)
Totaal	—	—	(.)	—	—	(.)	—	—	(.)	—	—	(.)

i= aantal inbraken
 w= aantal woningen
 ir= inbraakrisico

Het gaat in de voorbeeldtabel om de getallen tussen haakjes³¹. De rechterkolom is de vergelijkingskolom: deze geeft de verschillen in inbraakgevoeligheid per woningtype voor de gehele gemeente. In de eerste 3 kolommen is dit uitgesplitst naar buurt en kun je per woningtype bepalen of dit in de ene wijk gevoeliger is dan in de andere wijk (horizontaal vergelijken).

Ook kun je verticaal vergelijken: per wijk kijken welk woningtype het inbraakgevoeligst is.

³¹ Tip: zet bij een brede tabel (verschillende berekeningen naast elkaar) voor de overzichtelijkheid het inbraakrisico tussen haakjes.

Straatanalyse en stippenkaart

Wil je meer gedetailleerde informatie dan maak je een uitdraai van alle adressen gesorteerd op straatnaam³². Straten die vaak voorkomen springen er meteen uit. Het leuke is dat de computer meteen sorteert op huisnummer. Daardoor kun je zien of de inbraken geconcentreerd zijn in een bepaald gedeelte van de straat. Dat kan vooral bij lange straten het geval zijn. Bij korte straten werk je omgekeerd: als een straat drie keer voorkomt in lage nummers, kan het een inbraakgevoelig straatje zijn (bijvoorbeeld 4 inbraken op 40 huizen is een risico van 10%; vergeleken met 2% landelijk gemiddeld is dit hoog). Voor de straatanalyse maak je een lijst van alle straten die vaak voorkomen en van straten die drie of meer keren voorkomen in lage huisnummers. Je zoekt in het postcodeboek op tot hoever de huisnummering gaat en dat vul je in bij het aantal woningen. Daaruit bereken je het inbraakrisico (afgerond op hele getallen). Deze getallen loop je door. Straten die om of onder het gemeentelijk gemiddelde liggen, streep je weer weg. De straten die je overhoudt vergelijk je met de wijk-/buurtanalyse: liggen de inbraakgevoelige straten ook in de inbraakgevoelige wijken/buurtten? Zo ja, dan heb je de "brandpunten in de hete wijk" te pakken. Zo nee, dan is er sprake van een "gevaarlijke plek (of route) in een oase van rust".

Wanneer je de informatie wilt vatten in een duidelijk beeld dan is de stippenkaart het beste middel. Je geeft dan op een grote kaart (schaal 1:1000 tot 1:2500) waar ook de huisnummers op staan elke inbraak aan met een gekleurde sticker³³. Concentraties in bepaalde buurten/straten vallen onmiddellijk op. Ook kun je zien of er een patroon te ontdekken is wat samen kan hangen met de wijkontsluiting en het uitgaansgebied. Buurten vlakbij de afrit van de ringweg kunnen extra inbraakgevoelig zijn, evenals buurten op de routes van/naar uitgaansgelegenheden³⁴. Je kunt de kaart een tijd aan de muur laten hangen, in ieder geval tot de afronding van het onderzoek. Er valt je telkens wel iets in dat je even op de kaart wilt uitzoeken. Het levert ook informatie van anderen op: een collega die binnenloopt voor een praatje die zegt "he, wat is dat voor een kaart" en spontaan iets ontdekt dat je zelf nog niet was opgevallen.

³² Tip: overtuig je er voor het sorteren op straatnaam van dat alle straatnamen juist gespeld zijn en allemaal in hoofdletters staan. Ook moet er tussen straatnaam en huisnummer steeds een spatie zitten.

³³ Tip: kleine ronde stickers voor het merken van dia's zijn hiervoor heel geschikt. Die kun je krijgen bij de betere kantoorboekhandel/fotograaf. Gebruik alleen de felle kleuren (vale kleuren zie je niet van een afstand).

³⁴ Tip: nodig een aantal collega's (bijvoorbeeld je assistenten bij het coderen) uit om patronen in de stippen te ontdekken en een poging te doen die patronen te verklaren. Noteer de wilde ideeën en ga later eens rustig denken of je die ideeën op een of andere manier met behulp van je gegevens kunt toetsen.

1.12 Presentatie onderzoeksresultaten

Voor statistisch onderzoek is schriftelijke rapportage de meest geeignende presentatievorm.

Eerst bepaal je het doel van je rapportage en de doelgroep: wie moeten het verslag lezen en wat moet men er mee kunnen doen?

Het schema in hoofdstuk 14 van het Handboek Evaluatie (LBVM, 1986) is daarbij een handig hulpmiddel.

We gaan er van uit dat je een compleet plaatje van woninginbraken wilt presenteren (eerste doelstelling, zie paragraaf 1.1).

Zo'n compleet plaatje bevat minimaal:

- berekening inbraakrisico van de regio/gemeente;
- rechte tellingen van 6 variabelen (tijdstip, delictsoort, woningtype, benaderde zijde, toegang, werkwijze);
- 4 kruistabellen:
 - . delictsoort-woningtype;
 - . delictsoort-toegang;
 - . zijde-toegang;
 - . toegang-werkwijze.
- wijk-, buurt- of straatanalyse;
- verdeling van het aantal inbraken over de onderzoeksperiode per maand of per kwartaal.

Naast de onderzoeksresultaten mogen bepaalde onderzoekstechnische gegevens niet ontbreken:

- onderzoekperiode
- aantal onderzochte inbraken
- wel/geen steekproef, indien wel: hoe geselecteerd
- welke bronnen gebruikt.

Deze gegevens kun je opnemen in de inleiding. Daarin passen ook enkele woorden over aanleiding en doel van het onderzoek en een woord van dank aan je assistenten.

We hebben het nu over een minimumpakket. Maar er is nog veel meer uit te halen. Te denken valt aan de volgende uitbreiding:

- extra kruistabellen, bijvoorbeeld:
 - . tijdstip-seizoen;
 - . zijde-delictsoort;
 - . woningtype-zijde;
 - . werkwijze-delictsoort;
 - . tijdstip-delictsoort.
- wanneer je variabelen aan het codeformulier toegevoegd hebt: analyse van de extra variabelen (frequentie- en kruistabellen);
- grafische weergave van opvallende verschillen bij belangrijke variabelen (sommige computers maken grafieken en staafdiagrammen praktisch zonder extra werk!);
- vergelijkingen met ander onderzoek (bijvoorbeeld elders/eerder uitgevoerd modus operandi-onderzoek).

Ook is nu het moment aangebroken waarop je bepaalt of je in het verslag over het kwantitatieve onderzoek al overgaat tot vertaling naar preventiebeleid, en in welke mate je een koppeling legt met de theorie.

Wanneer er nog een interessante uitbreiding op stapel staat met gegevens van daders zelf, is het beter om de sprong naar theorie en praktijk nog even uit te stellen.

We gaan er van uit dat de lezer de smaak van het onderzoek doen te pakken heeft en gaan over op het uitvoeren van daderonderzoek: hoofdstuk 2.

2 HANDLEIDING KWALITATIEF ONDERZOEK

2.1 Nut en doelstelling

Kwalitatief onderzoek (het interviewen van daders) dient ter ondersteuning van kwantitatief (cijfermatig) onderzoek.

Nut en doelstelling van cijfermatig onderzoek zijn in het vorige hoofdstuk beschreven (paragraaf 1.1). Wat daar staat, geldt ook voor daderonderzoek.

Het gehele onderzoek, dus cijfers en daders tezamen, heeft tot doel om een compleet plaatje op te leveren van het delict woninginbraak in een regio. Als meest directe nut van zo'n compleet plaatje is aangegeven: het kunnen baseren van je preventiebeleid op feiten en cijfers die betrekking hebben op je eigen regio.

Daarnaast kan het nut hebben voor recherche (extra aanwijzingen voor opsporing van daders) en surveillance (het aangeven van inbraakgevoelige plekken en tijdstippen).

Wat draagt daderonderzoek nu specifiek bij aan dit nut?

Cijfers kunnen je vertellen of er verschillen zijn, niet waarom die verschillen er zijn. Daar kun je naar raden, maar om zekerheid te krijgen moet je bij de daders zelf te rade gaan. Niemand kan je het waarom van een keuze beter vertellen dan degene die de keuze gemaakt heeft. Bijkomend nut is dat het aantal onderwerpen waarover gegevens verzameld worden kan worden vergroot: daders kunnen je informatie geven over bijvoorbeeld heling van de buit, aangiften en recherche rapporten kunnen dat niet.

Kun je het cijferonderzoek weglaten, als je daders geïnterviewd hebt?

Nee. Met daderonderzoek alléén bereik je nooit de doelstelling "compleet plaatje van het delict woninginbraak". De daders die je interviewt zullen maar een klein deel van de in jouw regio gepleegde inbraken op hun geweten hebben. Bovendien zullen ze zich niet van alle inbraken afzonderlijk precies de omstandigheden herinneren. Wat je uit de daders haalt is meer de algemene lijn, de factoren waar ze op letten bij het maken van hun keuzes.

In het eerste hoofdstuk is de doelstelling gepresenteerd als een **groeimodel**: je begint met een bescheiden doelstelling en gaat na gebleken succes de tweede ronde in met een zwaardere doelstelling. Daarbij kun je twee wegen inslaan (slachtoffergericht of dadergericht), mede afhankelijk van je ervaringen in de eerste ronde.

In de eerste ronde werk je met historische gegevens (resulterend in een plaatje *achteraf*, terwijl je in de tweede ronde met actuele gegevens werkt (die resulteren in een actueel plaatje). Voor het daderonderzoek betekent dit dat je in de eerste ronde ook terug kan gaan in de tijd (een jaar geleden veroordeelde daders interviewen), terwijl je in de tweede ronde uitsluitend werkt met zojuist aangehouden verdachten. In de eerste ronde hoef je geen verband te leggen tussen de onderzochte inbraken en de geïnterviewde daders, in de tweede ronde leg je die koppeling wél.

Deze handleiding is gebaseerd op ervaringen opgedaan in het uitgevoerde modus operandi-onderzoek¹. Daarin is alleen nog gewerkt met de eerste doelstelling (compleet plaatje *achteraf*).

Er wordt daarom in de handleiding vanuit gegaan, dat er geen verband hoeft te bestaan tussen de onderzochte inbraken en de ondervraagde daders. Ook is er van uitgegaan, dat je het cijferonderzoek afgerond hebt voor je met de daders begint (het is niet aan te raden om die volgorde om te draaien of het gelijktijdig te doen).

Samengevat luidt de doelstelling van daderonderzoek: "het leveren van een specifieke bijdrage aan het complete plaatje van het delict woninginbraak in een regio, namelijk een verklaring van gevonden verschillen in het kwantitatieve onderzoek alsmede een uitbreiding van het aantal onderzochte onderwerpen".

2.2 Methode en vragenlijst

Voor kwalitatief onderzoek naar het delict woninginbraak staat de methode-ontwikkeling in Nederland nog in de kinderschoenen. In het uitgevoerde modus-operandi onderzoek is maar één van de vele denkbare methoden gebruikt, namelijk het gestructureerde interview (voorgecodeerde vragenlijst). Van deze methode wordt in de handleiding uitgegaan. Dat er andere methoden bestaan die mogelijk in de toekomst aan bod komen houden we in ons achterhoofd. Voor gestructureerde interviews heb je een voorgecodeerde vragenlijst nodig. Je kunt gebruik maken van het standaardvragen formulier dat opgenomen is in bijlage 4. Een los exemplaar om te kopiëren vind je in de achterflap. Voordat je dit kopieert loop je de vragen door: kom ik met deze vragen aan de informatie die ik nodig heb? Zo niet, dan voeg je vragen toe². De standaard vragenlijst lijkt al erg lang, maar dat valt in de praktijk mee. Het afnemen van deze lijst kostte in het uitgevoerde modus-operandi onderzoek gemiddeld 50 minuten. Je kunt beter 10 minuten extra investeren dan later tot de ontdekking komen dat je op de vragen waar je mee zat geen antwoord hebt gekregen.

Bij het toevoegen van vragen kun je twee strategieën volgen:

- het aantal onderwerpen vergroten;
- dieper ingaan op het waarom van keuzes bij onderwerpen die je in het kwantitatieve onderzoek ook hebt onderzocht.

De laatste strategie draagt het meest direct bij aan de doelstelling "compleet plaatje van het delict woninginbraak".

¹ Zie modus operandi woninginbraken, onderzoeksverslag of samenvatting, LBVM, 1989.

² Tip: loop je rapportage over het kwantitatieve onderzoek door en pik de opvallende verschillen per variabele eruit. Vergelijk die met de vragenlijst: bevat deze vragen, waarmee ik het **waarom** van de verschillen boven water krijg?

Als je de afweging tussen beide strategieën gemaakt hebt zal het makkelijker gaan om gericht vragen aan de lijst toe te voegen³. Ook bij de toegevoegde vragen horen voorgecodeerde antwoordmogelijkheden en een open categorie (stippellijn) voor het geval het antwoord niet in de voorgecodeerde mogelijkheden valt.

Dat laatste wil je voorkomen, want schrijfwerk kost tijd. Je kruipt daarom zoveel mogelijk in de huid van de inbreker om te bedenken wat hij op die vraag zou kunnen antwoorden⁴.

Als je de vragenlijst compleet hebt, loop je alles nog eens door: heb ik nu echt alle vragen, klopt de volgorde, zijn alle vragen en pagina's genummerd, ontbreken er geen verwijzingen naar toegevoegde vragen? Ben je helemaal zeker van de zaak, dan maak je een aantal kopieën. Die houd je in de aanslag, zodat je direct kunt gaan draaien als de eerste respondent zich aandient. Hoeveel respondenten heb je nodig?

Het is moeilijk om hiervoor een harde richtlijn te geven. Je moet het ook in verhouding zien met het aantal inbraken dat je kwantitatief verwerkt hebt. Globaal kun je zeggen dat je 1 op 25 moet lopen, dus 1 interview op 25 onderzochte inbraken. Houd je de minimum richtlijn van 500 te onderzoeken inbraken aan, dan komt dat neer op 20 interviews. Bij deze richtlijn gaan we er van uit, dat de geïnterviewden de meeste inbraken ook in de regio gepleegd hebben. Is dit niet het geval, dan kan het minimum voor de betrouwbaarheid beter op 30 interviews worden gesteld. We gaan er in het volgende van uit, dat je 20 interviews wilt gaan houden.

2.3 Hoe kom ik aan respondenten?

Er zijn vier bronnen die je kunt aanboren om aan respondenten te komen:

- zojuist aangehouden verdachten van woninginbraak (politiebureau);
- verdachten die hun veroordeling afwachten (huis van bewaring);
- mensen die veroordeeld zijn voor het plegen van inbraken (gevangenissen);
- mensen die weer thuis zitten na te zijn aangehouden/veroordeeld voor woninginbraak, al of niet na het uitzitten van een straf.

Bij mensen thuis:

Deze mogelijkheid is in het uitgevoerde onderzoek een moeizame weg gebleken, waarbij je vaak op een weigering stuit. Mensen willen achteraf vaak niet meer met misdrijven uit hun verleden

³ Tip: kies zorgvuldig de plaats waar je de vraag toevoegt. Er zit een volgorde in de vragenlijst, die overeenkomt met het keuzeproces van de inbreker. Typ de vraag in de witte ruimte of

- als er geen ruimte is - op een los blad dat je direct achter het betreffende blad van de vragenlijst voegt met een duidelijke verwijzing. Hoe minder je tijdens het interview hoeft te bladeren, hoe beter. Om vergissingen bij het vergaren te voorkomen geeft je de toegevoegde pagina's een nummer. Ook de toegevoegde vragen worden genummerd (makkelijk bij het invoeren).

⁴ Tip: zoek in de standaardlijst naar een vraag, die lijkt op de vraag die je wilt toevoegen. Geheid kun je dan een paar antwoordmogelijkheden overnemen.

geconfronteerd worden wanneer ze hun leven gebeterd hebben, of wanneer ze nog " bezig " zijn wantrouwen ze je omdat ze denken dat je iets weet.

Voor het achterhalen van namen kun je teruggaan in de tijd via dossiers bekende dader. Daarbij ga je maximaal 2 jaar terug in de tijd. Uit het verbaal haal je naam en adres van verdachten en de naam van de rechercheur die de verhoren gedaan heeft. Bij hem check je nog even of het een geschikte respondent is.

Politiebureau:

Op het politiebureau is de respondent het makkelijkst te benaderen. Je kunt met rechercheurs afspreken dat ze je waarschuwen zodra er iemand binnen is gekomen die aangehouden is op verdenking van woninginbraak.

Vaak zal de rechercheur eerst de zaak rond willen hebben. Daarna zal hij je bij de verdachte kunnen introduceren en vraag je deze om medewerking. Als je uitlegt dat jouw onderzoek algemeen van karakter is en je niet in gaat op feiten waar hij van verdacht wordt, heb je een goede kans dat hij mee wil werken. Ze zien het vaak als een afleiding (even de cel uit, praten, kopje koffie). Zo zul je vaak meteen na je introductie het interview kunnen afnemen, je hoeft dan geen afspraak te maken wanneer je terug komt.

Probleem bij deze groep respondenten is dat je van tevoren nooit weet wanneer ze binnen komen. Je wilt het onderzoek binnen een maand af hebben maar juist die maand wordt er net niemand aangehouden ter zake van woninginbraak⁵. Als je de kans op snelle respons wilt vergroten kun je overwegen om rechercheurs in buurkorpsen in te schakelen. Zeker als je daar bekenden hebt met wie je al op andere wijze contact had maak je goede kans dat uit die hoek nog wat binnen komt.

Huis van bewaring:

Wanneer het voorgaande niet voldoende oplevert, vraag je de rechercheurs van je eigen korps of ze mensen in het huis van bewaring weten, die hun geschikt lijken voor een interview. "Geschikt" betekent: voldoen aan de voorwaarden (zie verderop). Vaak zullen ze een lijstje met namen kunnen ophoesten van mensen die in huizen van bewaring zitten. Bij deze groep mensen kun je terughoudendheid verwachten. Ze zijn nog niet veroordeeld en zitten daarom in spanning: hoe hoog zal de straf uitvallen, komen de rechercheurs nog met meer verdenkingen op de proppen? Die terughoudendheid kan in het ergste geval betekenen dat je van het interview niet veel wijzer wordt.

⁵ Tip: peil bij de rechercheurs hoeveel verdachten terzake van woninginbraak er maandelijks gemiddeld binnen komen. Verschilt dit erg per maand?

Gevangenis:

In gevangenissen liggen je kaarten beter geschud. De straf is bekend en de zaak rond, het is alleen nog een kwestie van de straf zo ontspannen mogelijk uitzitten en door goed gedrag nog wat bekorten. Het weggeven van een interview aan een preventie ambtenaar past prima in dat plaatje.

Hier zullen je collega's van de recherche het moeilijker hebben om met een lijst te komen. Ze moeten verder terug in de tijd en hebben het contact met die verdachten verloren. Vaak is niet bekend in welke gevangenis iemand zit.

Gevangenen worden ook nog wel eens overgeplaatst. Via de officier van Justitie kun je inlichtingen krijgen. Vaak is zijn toestemming nodig.

Meestal kun je niet direct in contact komen met een verdachte en veroordeelde in huis van bewaring of gevangenissen. Eerst moet je toestemming vragen van de directie (zal vrijwel nooit op problemen stuiten). Dan word je doorgesluisd naar de afdeling "bejegeningen" (of hoe die afdeling die afspraken maakt voor de gedetineerden anders heet). Namens jou vragen ze de gedetineerde om medewerking en dan bellen ze je terug om een afspraak te maken⁶.

Je hebt ook nog een kleine kans dat de gedetineerde je zelf opbelt om te peilen wat de achtergrond van je onderzoek is. Dan zal het wel lukken om hem het vertrouwen te geven dat het voor hem geen gevolgen kan hebben. Het is immers anoniem, aan hun meedoen wordt geen ruchtbaarheid gegeven. De kans op medewerking is bij gedetineerden groot. Deze interviews kunnen je een schat aan informatie opleveren, omdat deze respondenten vrij uit praten en bovendien vaak putten uit een ruime ervaring. Het gaat bij gedetineerden vaak om de zwaardere gevallen (veel inbraken). Je kunt ze daar ook bewust op selecteren.

Voorwaarden waaraan respondenten moeten voldoen

In het voorgaande is de indruk gewekt dat iedere inbreker die je van de straat plukt een goede respondent zou zijn voor je interviews. De enige voorwaarde die gesteld werd, is zijn bereidheid tot meewerken. Er zijn echter nog een paar andere voorwaarden van belang:

- Nederlands spreken (of een andere taal die je verstaat);
- een behoorlijk aantal woninginbraken gepleegd hebben (minimaal bijvoorbeeld 10);
- het merendeel van de inbraken gepleegd hebben in onderzochte regio;
- niet allemaal van dezelfde bende lid zijn⁷.

In 9 van de 10 gevallen die je tegen komt zal aan deze voorwaarden voldaan zijn, dus ze hoeven geen belemmering te vormen voor het onderzoek. Aan de leeftijd hoef je geen

⁶ Tip: leg de mensen van 'bejegeningen' zo helder mogelijk uit dat je op zoek bent naar algemene informatie over bijvoorbeeld het effect van beveiligingsmiddelen (iets heel concreets dus, wat makkelijk over te brengen is). Zeg dat je hierover een 'gesprek' wilt hebben (als je "interview" zegt denken ze misschien dat het voor een krant is).

⁷ Tip: heb je met een bende te maken, interview dan de leider(-s) en niet de meelopers (de rechercheur zal je kunnen vertellen hoe de rollen verdeeld waren).

voorwaarden te stellen. Een inbrekertje van 13 jaar kan je misschien net zo veel vertellen als zijn delinquente opa. Wel is bij minderjarige respondenten in principe toestemming van de ouders vereist.

Spreiding aanbrengen naar leeftijd en ervaring

Idealiter vormen de mensen die je gaat interviewen een afspiegeling van de dadergroepen die in jouw regio opereren (of geopereerd hebben in de onderzoeksperiode). Zekerheid over het profiel van die dadertypen is moeilijk te krijgen, maar je hebt vaak wel je vermoedens en zo ook je collega's⁸. Als je vermoedt dat het in jouw regio voornamelijk werk is van jonge, onervaren "gelegenheidsdieven" ga je niet 20 "beroepsinbrekers" in de gevangenis interviewen.

Heb je geen duidelijk vermoeden over het profiel van je daders (en je collega's evenmin) ga er dan van uit dat de daders gelijkmatig gespreid zijn naar leeftijd en ervaring. Zo probeer je ook je respondenten te spreiden. De jongere, onervaren inbrekertjes komen meestal op het politiebureau binnen of je zoekt ze thuis op, voor de groep oudere, ervaren inbrekers verzamel je namen van bajesklanten. Halverwege de rit ga je na of de spreiding die je beoogde gelukt is. Zonodig geef je bijsturing door gericht naar respondenten op zoek te gaan in de groep die ondervertegenwoordigd dreigt te raken.

Aan het eind van de rit kom je dan vanzelf uit op de spreiding die je voor ogen had. Erg precies hoeft je daarbij niet te werken. De steekproef die je trekt kan toch niet de pretentie hebben representatief te zijn voor de daders die in de onderzoeksperiode bezig zijn geweest in jouw regio. Dat is bij kwalitatief onderzoek ook niet nodig. De kracht en waarde van kwalitatief onderzoek ligt in de achtergrondinformatie die je helpt om steeds een stapje dichterbij de verklaring van de eerder verzamelde feiten en cijfers te komen, niet in het opleveren van nog meer feiten en cijfers.

⁸ Tip: vraag rechters (en/of andere collega's) eens of ze een profielschets naar leeftijd, ervaring en werkwijze willen geven van de dadergroepen waarvan ze weten/vermoeden dat deze het afgelopen jaar in je regio actief zijn geweest. Schrijf dit ergens op en vergelijk dit met het profiel van de daders die jij onder het mes hebt gehad.

2.4 Afnemen van interviews

Assistentie:

De eerste vraag die nu bij je opkomt is: moet ik alle interviews zelf doen of kan ik iets uitbesteden?

De gestructureerde interviewmethode leent zich goed om werk uit te besteden aan anderen, bijvoorbeeld of aan VM-collega's. Het is vrij snel uit te leggen wat de bedoeling van het onderzoek is⁹ en hoe de vragenlijst werkt. Het zit er dik in dat de interviews die je uitbesteedt wat minder opleveren dan de interviews die je zelf doet. Zelf zul je de neiging hebben wat dieper door te vragen dan de lijst aangeeft als je op een interessant spoor zit. Ook zul je eerder een uitspraak van een respondent noteren die je in je rapportage wilt gebruiken om een bepaald gegeven kernachtig te illustreren. Als richtlijn kun je nemen: minimaal de helft en minimaal 10 interviews zelf doen.

Planning:

Het houden van 20 interviews zal zich uitstrekken over een langere periode (bijvoorbeeld 3 maanden) omdat je in de praktijk niet binnen de kortste keren 20 geschikte respondenten bij elkaar hebt gescharreld. Het is bij zo'n langlopend onderzoek goed om een globale planning te maken: hoeveel interviews moeten er per week minimaal gehouden worden om binnen drie maanden aan 20 interviews te zitten?

Wanneer je assistentie hebt, houd je een werkbijeenkomst voor de start van de interviewronde. Behalve instructie geven kun je dan een gezamenlijke planning maken. Hoe verdeel je de interviews over de mensen, hoe lang geef je ze daarvoor de tijd?

Je kunt na de werkbijeenkomst uit elkaar gaan en wachten tot de ingevulde vragenlijsten binnenstromen, maar het is beter dat de assistenten regelmatig even gepolst worden hoe het ermee staat waarbij ze meteen op de hoogte zijn hoe je zelf gevaren bent¹⁰. Dreigt je onderzoek te vertragen door gebrek aan respondenten, dan kun je besluiten om nieuwe bronnen aan te boren (buurkorpsen inschakelen of via dossiers terugspitten in de tijd naar verdachten die al weer thuis zitten). Daarmee voorkom je dat het onderzoek steeds langzamer gaat en ten slotte in het slop raakt. Dat is zonde als je al dicht bij het doel bent. Door een strakke planning voorkom je dat dit belangrijke onderzoek ondergesneeuwd raakt door andere zaken.

⁹ Tip: vraag de assistenten die je geholpen hebben bij het kwantitatieve onderzoek weer om een tijdelijk bijstandsteam te willen vormen. Gebruik je anderen, geef hen dan je rapportage van het cijfermateriaal, dan wordt duidelijk in welk kader ze de interviews moeten zien.

¹⁰ Tip: wanneer je de assistenten niet vanzelf regelmatig ziet, organiseer dan elke maand een tussentijdse werkbijeenkomst. Dat vormt een extra prikkel om het "huiswerk" af te maken (niemand staat graag met lege handen) en de onderling uit te wisselen ervaringen kunnen heel waardevol zijn.

Interviews zelf:

De vragenlijst valt met de deur in huis. Belangrijk is dat je de respondent eerst op zijn gemak stelt: "Dit interview heeft niets met het onderzoek te maken, het gaat er helemaal niet om waar je precies bent geweest of met wie of wanneer, maar om hoe je hebt ingebroken. We willen daaruit leren hoe we woningen beter kunnen beveiligen tegen inbraak".

Het gaat erom de respondent te laten voelen dat hij/zij een belangrijke rol heeft om de politie te helpen bij de beveiliging van woningen tegen inbraak. Hoe tegenstrijdig dat ook klinkt (hij maakt het daar zichzelf en zijn maten in de toekomst moeilijker meer), een beroep doen op zijn deskundigheid werkt bevorderlijk op de bereidwilligheid van de respondent. De praktijk van het uitgevoerde onderzoek heeft dit inmiddels geleerd.

Heb je eenmaal een goede introductie, dan begin je met de vragenlijst. Je volgt zoveel mogelijk de volgorde die is aangegeven. Als je vragen overslaat, vergeet je meestal om er later op terug te komen.

Ook als de respondent iets vertelt dat pas later aan de orde komt in de vragenlijst kun je beter zeggen "dat komt straks nog" dan over te springen naar de vraag waar de uitspraken van de respondent betrekking op hebben.

Nadat je een vraag gesteld hebt, laat je de respondent eerst zelf de antwoorden noemen. Alleen als het antwoord er niet vanzelf uitkomt, noem je de aangegeven antwoordmogelijkheden. Als je er zeker van bent dat de vraag voldoende is beantwoord, zet je een cirkel om de betreffende antwoordmogelijkheid (soms kunnen er meerdere antwoorden mogelijk zijn; dat is altijd apart vermeld). past geen van de antwoordmogelijkheden, schrijf het antwoord er dan met de hand bij. Daartoe is bij iedere vraag een open antwoord mogelijkheid (stippeltjes) aangegeven. Ook is er een antwoordmogelijkheid 'onbekend'. Die moet je alleen in het uiterste geval gebruiken, dat wil zeggen wanneer je op die vraag ook bij herhaling geen duidelijk antwoord krijgt.

2.5 Verwerking van vragenlijsten

Wanneer de ingevulde vragenlijsten binnen beginnen te stromen kun je erover gaan denken hoe je ze gaat verwerken: per computer of handmatig. Bij een aantal van 20 interviews is voor beide vormen wat te zeggen. Wanneer kies je voor de computer, wanneer voor handmatige verwerking? De keuze zal vooral afhangen van je ervaringen met computergebruik tot nu toe. Als het stoeien met de computer in de kwantitatieve fase veel weg had van een worsteling, kun je de daderinterviews beter handmatig verwerken. Heb je echt het gevoel dat je de machine de baas bent, laat dan de computer het saaie werk doen.

We gaan op beide vormen van verwerking apart in.

Handmatige verwerking:

Nummer de ingevulde vragenlijsten (respondentnummer). Neem een paar grote vellen (A3-formaat) en verdeel dit in kolommen door verticale strepen te trekken op ± 3 centimeter afstand. Je maakt zoveel kolommen als er vragen zijn. Bovenaan elke kolom zet je het vraagnummer¹¹.

Daaronder de voorgecodeerde antwoordmogelijkheden (uitgeschreven) met een onderlinge tussen ruimte van ± 2 centimeter. De ruimte die daaronder overblijft gebruik je voor de antwoorden die niet in de voorgecodeerde mogelijkheden passen. Je kunt bij de verwerking kiezen: turfstreepjes zetten of de respondentnummers invullen. Het eerste is overzichtelijker, het tweede biedt de mogelijkheid om behalve rechte tellingen ook kruistabellen te maken. Je kunt dan bijvoorbeeld de vraag beantwoorden: "opereren de mensen die te voet gaan meer 's nachts en die per auto gaan meer 's avonds"?¹²

De handmatige verwerking is goed te combineren met het noteren van leuke citaten voor je rapportage. Die kun je onder in de betreffende kolom kwijt (met respondentnummer). Voorbeeld: op de vraag "let je er op of de burens thuis zijn?" antwoordt iemand: "nee, die hebben het toch te druk met de t.v.". Je vult dan bovenaan bij de voorgecodeerde mogelijkheid "nee" een turfstreepje of het respondentnummer in en onderaan de kolom zet je "nee, druk met t.v.".

Verwerking per computer:

Net als bij kwantitatief onderzoek moet je een bestand aanmaken ("daders" is geen originele, maar wel een duidelijke naam voor het bestand) en de variabelenlijst invullen, te beginnen met het respondentnummer. Elke vraag in de vragenlijst vormt in het bestand een aparte variabele. Omdat het een lange vragenlijst is, wordt dit een lange lijst¹³.

Elke respondent vormt één record (kaart) in het bestand. Bij 20 respondenten krijg je dus maar 20 records (een kort bestand, maar wel heel breed). De variabelen zelf maak je ook nog eens vrij breed (bijvoorbeeld 20 tekens) zodat je open antwoorden kwijt kunt. Ook wanneer meer dan één mogelijkheid is aangegeven, voer je alle aangekruiste codes in, gescheiden door een schuine streep (voorbeeld: 1/3/5).

¹¹ Tip: zet er ook in telegramstijl de vraagstelling zelf bij, dat zoekt straks makkelijk op. Voorbeeld: "met welk vervoermiddel ging u meestal op pad"? zet bovenaan de kolom bij het vraagnummer "vervoer".

¹² Tip: als je de minimum richtlijn van 20 interviews aanhoudt en ook denkt te halen (het vinden van respondenten gaat vlotter dan je had durven hopen) werk dan zeker met respondentnummers. Je kunt dan achteraf nooit spijt hebben dat je het stellen van relatie vragen onmogelijk hebt gemaakt.

¹³ Tip: ga vóór je begint na of je kaartenbakprogramma zo'n lange variabelenlijst aan kan.

Leuke citaten voor je rapportage kun je niet in de computer kwijt (dan zou je de velden onoverzichtelijk breed moeten maken). Die schrijf je dus apart ergens op tijdens het invoeren of je loopt na het invoeren alle vragenlijsten nog eens door om de leuke citaten eruit te pikken¹⁴.

Analyse computerbestand:

Bij kwalitatief onderzoek is het uitdraaien van frequentie tabellen niet erg handig, omdat de antwoorden meestal heel erg per respondent verschillen. Je kunt het beste werken met lijsten, die je via een hulpbestand sorteert. Je krijgt dan alle antwoorden in een goed leesbare volgorde. Bij een aantal van 20 interviews zijn het korte lijsten, dus het blijft overzichtelijk. Naast de lijst blijft veel witte ruimte over, die je kunt gebruiken om de lijst te ordenen zodanig dat er een tabel uitkomt. Voor wie dit alles nog wat schimmig is, geven we hier een voorbeeld met betrekking tot 10 respondenten.

Vraag:

Let u erbij het uitzoeken van een pand op of de burens thuis zijn?

- 1) ja
- 2) nee
- 3) —
- 4) onbekend

De gesorteerde lijst met de 10 antwoorden ziet er zo uit:

record	buren
1	1
3	1
5	1
7	2
9	2
2	2
4	alleen bij flatwoningen
6	alleen als t.v. uit is
8	avond wel, nacht niet
10	alleen bij rijtjeswoning

¹⁴ Tip: voor het noteren van leuke citaten kun je net zo'n systeem maken als bij handmatige verwerking: A3 vellen met voor elke vraag een kolom. Een groot deel van de kolommen zullen leeg blijven (geen sprekende voorbeelden) maar dat is juist aardig: vragen, die veel los maken bij de respondenten springen er opvallend uit.

De tabel die je hieruit kunt destilleren, ziet er zo uit:

Tabel: invloed aanwezigheid buren (n= 10)

- Buren aanwezig geen bezwaar	3
- Buren aanwezig wel bezwaar	3
- Buren aanwezig soms bezwaar*	4
Totaal	10

*= Bij de respondenten die antwoordden "soms bezwaar" lieten er 2 het afhangen van het woningtype (alleen bij flatwoning/rijtjeswoning buren thuis een bezwaar), de andere 2 antwoordden "alleen als t.v. uit is" resp. " 's avonds wel maar 's nachts niet, want dan kun je niet zien of ze thuis zijn".

De open antwoorden in de lijsten spreken soms niet voor zichzelf, in dat geval zoek je via het recordnummer (= respondentnummer) even in de vragenlijst op wat hij ook al weer bedoelde.

Nu we het over tabellen hebben, zijn we al op het vlak van de presentatie gekomen. Of je tabellen maakt is echter nog de vraag. Die keuze komt in de volgende paragraaf aan de orde.

2.6 Presentatie onderzoeksresultaten

Van je resultaten een spannend verhaal maken is geen eenvoudige klus. Het aantal vragen is groot, als je die allemaal achter elkaar op dezelfde manier presenteert wordt het gauw saai. En dat is zonde gegeven het feit dat het om uniek materiaal gaat. Welke VM-er kan op een voorlichtingsavond nu zeggen, dat hij zijn informatie rechtstreeks van het inbrekersgilde heeft afgetapt?

Tabellen of tekst

Bij het kiezen van de voor jouw geval beste presentatievorm is de eerste vraag: ga je uit van tabellen of van tekst. Tabellen hebben het voordeel dat het een overzichtelijk stuk wordt. Je staat er verstoeld van hoe snel je een bepaald gegeven dat je even wilt nakijken terug kunt vinden. Bij een weergave in tekst zit hem de kracht in een lopend compact verhaal, lekker leesbaar en door een element van spanning uitnodigend om door te lezen. De keuze zal afhangen van de doelgroep die het verslag zal lezen, van je persoonlijke voorkeur en van het aantal interviews. Houd je de minimum richtlijn van 20 interviews aan dan zit je net op de wip: het is zinvol om tabellen te maken, maar je kunt het ook nog alleen met tekst zeggen. Bij aantallen van 40 en hoger is dat een andere zaak. Door de grotere aantallen kun je met tabellen het verhaal kracht bij zetten.

Het is bij aantallen boven de 40 ook zinvol om percentages te berekenen. Die maken het de lezer makkelijk om de verschillen te volgen waar je het in de tekst over hebt.

Omgekeerd is het bij kleine aantallen zinloos om tabellen te maken.

Dat staat overdreven en voegt weinig toe aan de tekst. Als minimum aantal waarbij het maken van tabellen zin heeft kun je aanhouden: 10 interviews.

Duidelijk is dat de tabellen onvermijdelijk vergezeld gaan van tekst, al is die nog zo beknopt. Minimaal is dat een toelichting op de open categorie. In de voorbeeld tabel (paragraaf 2.5) vallen 4 van de 10 respondenten in de open categorie. Nu neemt een lezer er geen genoegen mee als er staat "overig: 4", hij wil juist graag weten wat die respondenten doen als burens thuis zijn. Die nuances vormen de krenten in de pap en - sterker nog - de voornaamste kracht van kwalitatief onderzoek. Dat element mag dus niet ontbreken.

Als extra en ook erg nuttig element kun je per tabel een **conclusie** trekken. Bij de voorbeeld tabel over de invloed van burens zou dat iets kunnen zijn in de trant van: "volgens de geïnterviewden heeft de aanwezigheid van burens weinig effect: slechts 3 van de 10 geïnterviewden¹⁵ vinden het bij het uitzoeken van een pand zonder meer een bezwaar dat de burens thuis zijn".

Blokken maken en selectie van vragen

Het komt de leesbaarheid en de overzichtelijkheid zeer ten goede als je de presentatie indeelt in blokken waarin vragen zitten die bij elkaar horen. De volgende blokken zijn denkbaar¹⁶:

- vragen over keuze van tijdstip (seizoen, dagsoort, tijdstip);
- vragen over keuze van plaats, buurt, woningtype;
- vragen over keuze van geschikt pand;
- vragen over keuze van werkwijze (benaderde zijde, opening, manier van binnen komen);
- vragen over zoeken, afvoer en heling van de buit.

De volgorde van de blokken is niet willekeurig: deze volgt het keuzeproces dat de dader doormaakt bij het uitvoeren van de inbraak. Dat is van grote waarde bij de presentatie, je kunt dan de lezer het gevoel geven dat hij de inbrekers als het ware op korte afstand volgt en gaat meedenken bij het maken van keuzes. Je kunt er voor kiezen om de vragen die niet in dit stripverhaal blijken te passen, helemaal weg te laten. Die dragen niet bij aan het verhaal, ze zijn alleen maar storend. Het aantal vragen is zo groot, dat je zelfs als je de helft ervan weglaat nog een compleet beeld kunt schetsen van het denken en doen van de geïnterviewde inbrekers.

¹⁵ Tip: maak duidelijk dat de conclusie betrekking heeft op de daders die je geïnterviewd hebt en niet op daders in het algemeen. Als je de pretentie laat doorklinken dat het een algemene conclusie is, kan men je daar op aanvallen en dan sta je zwak.

¹⁶ Tip: je kunt de indeling afkijken van de standaard vragenlijst (bijlage 4), maar neem deze niet zonder meer over: ga na of bepaalde vragen naar jouw idee beter naar een ander blok overgeheveld kunnen worden.

Groeperen van daders tot dadertypen

Nadat je de resultaten voor de gehele groep hebt weergegeven, kan het verhaal nog interessanter gemaakt worden door de geïnterviewden te groeperen tot verschillende dadertypen. Dit geldt des te sterker als je bij de selectie van je respondenten (paragraaf 2.3) al rekening hield met het bestaan van verschillende dadertypen in jouw regio. Klopt dit beeld dat je had met de onderzoeksresultaten? Je kunt beginnen met een indeling te maken in een jonger en een ouder type¹⁷.

Op een aantal belangrijke variabelen (bijvoorbeeld: waarop kiest men het pand uit, welke werkwijzen kiest men) kijk je of er opvallende verschillen bestaan tussen het oudere en het jongere type.

Blijkt dit het geval te zijn, dan kun je elk type weer splitsen in twee typen op grond van een ander kenmerk, bijvoorbeeld het gekozen vervoermiddel of het voorkeurs tijdstip om op inbrekerspad te gaan. Je krijgt dan 4 typen, bij een aantal van 20 interviews gemiddeld 5 per type. Heb je rond de 40 interviews gehouden dan valt te overwegen op een derde criterium te splitsen zodat je 8 typen krijgt. In het uitgevoerde modus operandi-onderzoek is uitgesplitst naar leeftijd, ervaring en voorkeurstijdstip (zie het onderzoekverslag of de samenvatting van het modus operandi-onderzoek). Blijken de typen onderling te verschillen en blijken binnen de typen grote overeenkomsten te bestaan, dan kan je de typologie in je verslag als waardevol hulpmiddel presenteren.

Met zo'n typologie kun je de onderzoeksresultaten bovendien makkelijker vertalen naar de theorie en naar de praktijk. Je dringt daarbij dieper in de materie door dan wanneer je alles betreft op de totale groep, die een brei vormt waar je zonder typologie moeilijk vat op krijgt.

Landelijke verwerking van daderinterviews:

Omdat de aantallen interviews per regio klein zullen blijven (40 interviews zal in de praktijk waarschijnlijk de uiterste grens blijken) is het streven om de resultaten landelijk te bundelen. Dat levert de unieke mogelijkheid op om resultaten te baseren op een landelijk representatieve steekproef van daders. Daartoe moet iedereen met dezelfde basis-vragenlijst werken (anders zijn de resultaten onderling niet vergelijkbaar). De ingevulde vragenlijsten kunnen worden opgestuurd aan de coördinerende instantie (het LBVM).

¹⁷ Tip: als je de gegevens in de computer ingevoerd hebt, kun je uit je hoofdbestand heel simpel twee deelbestanden aanmaken (jongere respectievelijk oudere daders) en die op dezelfde manier analyseren als je bij het hoofdbestand deed. Wanneer je de gegevens handmatig hebt verwerkt maak je eerst een lijst met respondentnummers: een lijstje ouderen en een lijstje jongeren (aparte bladen). Achter die respondentnummers maak je kolommen voor de belangrijke variabelen die je na wilt gaan. In de kolommen vul je de antwoorden in per respondent. Je houdt de kolommen van beide bladen naast elkaar, dan zie je vanzelf of er verschil is.

3 KOPPELING KWANTITATIEF-KWALITATIEF

3.1 Toetsen statistische resultaten aan uitspraken van daders

In het vorige hoofdstuk is de analyse en rapportage van het kwalitatieve onderzoek (daderinterview) nog apart gehouden van het kwantitatieve-onderzoek (statistiek).

In de paragraaf over nut en doelstelling van daderonderzoek (paragraaf 2.1) is aangevoerd, dat daderonderzoek een ondersteuning vormt van statistisch onderzoek. Met statistiek kom je te weten *of* er verschillen zijn, daderinterviews kunnen je vertellen *waarom* die verschillen er zijn. Het komt er nu op aan de koppeling te leggen tussen je kwantitatieve en je kwalitatieve onderzoeksresultaten.

Hoe ga je daarbij te werk?

Eerst kies je of je beide onderzoeksdelen als aparte rapportages wilt laten voortbestaan of dat je alles in elkaar wilt schuiven tot één rapportage.

In het eerste geval (alles apart houden) ga je een nieuw (derde) stuk maken, in het laatste geval maak je nu een begin met hoofdstuk 3.

Je kunt die keuze laten afhangen van je doelstelling en van je inschatting van wat er met de onderzoeksresultaten gaat gebeuren (de doelgroep). Bij een ruime verspreiding door het korps en/of de regio is een integraal rapport aan te bevelen, blijft het een intern stuk voor eigen gebruik en voor naaste collega's, dan is een apart stuk ook werkbaar (zie ook het Handboek Evaluatie van het LBVM, stap 14). Welke vorm je ook kiest, het gaat er om je onderzoeksresultaten van beide delen beknopt samen te vatten. Dan kan heel goed in tabelvorm¹.

Doelstelling daarbij is: het weergeven van een compleet plaatje van het delict woninginbraak in jouw regio op één pagina. Basis voor de overzichtstabel zijn de variabelen die je statistisch hebt onderzocht, aangevuld met belangrijke andere variabelen uit de daderinterviews.

Wil je een compleet plaatje van het delict woninginbraak maken dan moeten in ieder geval de volgende variabelen in de tabel staan:

- tijdstip;
- buurt;
- woningtype;
- woning/bewoners;
- benaderde zijde;
- gekozen toegang;
- werkwijze/gereedschap.

¹ Tip: neem voor het maken van de overzichtstabel kwantitatief-kwalitatief A3-vellen, ingedeeld in 5 kolommen. De vierde en vijfde kolom worden straks gevuld met theorie en praktijk (paragraaf 3.2 en 3.3).

Je kunt aan dit minimum pakketje variabelen toevoegen die je als extra had meegenomen en die aardige resultaten hebben opgeleverd². Zodra je weet welke variabelen een plaats krijgen in de tabel (linker kolom) ga je in de twee volgende kolommen de onderzoeksresultaten invullen.

In de tweede kolom komen de kwantitatieve resultaten (belangrijke verschillen weergegeven in woorden), in de derde kolom komen de kwalitatieve resultaten. In de laatste kolom zit de sleutel: ten eerste geef je aan of de statistisch aangetoonde verschillen kloppen met wat daders er zelf van zeggen, ten tweede geef je aan wat daders aanvoerden ter **verklaring** van de verschillen.

3.2 Conclusies naar de theorie

Een tabel waarin de belangrijkste onderzoeksresultaten op een rijtje gezet en onderling vergeleken worden, zal goede diensten bewijzen om in korte tijd kennis te nemen van de onderzoeksresultaten en nadien om het geheugen op te frissen. Belangrijker is nog dat zo'n tabel een hulpmiddel is om de resultaten in een ruimer theoretisch kader te kunnen plaatsen. Daarbij neem je afstand van het concrete onderzoek, je gaat als het ware boven de stof staan en legt op een abstracter niveau koppelingen met de overkoepelende theorie. Het nut daarvan is dat het een dieper en overkoepelend inzicht in het delict woninginbraak oplevert. Deze conclusie naar de theorie vul je in de vierde kolom van de vergelijkingstabel in, die tot nu toe nog leeg gebleven was.

Nu hoef je de theorie niet zelf op te stellen, je kunt de theorie gebruiken die als onderlegger heeft gediend voor het uitgevoerde *modus operandi* onderzoek. In het verslag van dit onderzoek is een theoretisch model geschetst en toegelicht. Dit model is ook opgenomen in de handleiding (zie bijlage 5).

In dit model wordt er van uitgegaan, dat een inbreker als het ware een keuzetrap afdaalt. Elke trede lager zoomt hij dichterbij op zijn doel: een woning binnenkomen. Bij elke trede maakt hij bij de keuze om verder te gaan afwegingen via de keuzecriteria buit, toegankelijkheid en pakkans.

Waar het nu om gaat is, vast te stellen welk keuzecriterium het belangrijkste is en hoe dit verschilt per keuzetrede. Ook kun je, wanneer je een dadertypologie hebt gemaakt (paragraaf 2.6), nagaan of het belang van de keuzecriteria verschilt per dadertype. Wanneer je uitgaat van de hele groep kijk je naar de "gemiddelde belangrijkheid" van de keuzecriteria.

² Tip: hou bij het tussenvoegen van variabelen rekening met het keuzeproces dat de dader doorloopt (steeds verder inzoomen op het object, dan de inbraak zelf en daarna uitzoomen tot de heling van de buit). Hoe logischer de volgorde, hoe beter de leesbaarheid van de tabel.

Maak je een uitsplitsing naar dadertype dan ontdek je misschien dat dit gemiddelde voortkomt uit grote verschillen tussen de dadertypen en dus eigenlijk niks zegt (de "gemiddelde inbreker" blijkt in jouw regio niet te bestaan, dus de "gemiddelde belangrijkheid" ook niet). Onnodig te zeggen dat zo'n uitsplitsing naar dadertype dan zeer verhelderend werkt. Hoe bepaal je nu de belangrijkheid van de drie keuzecriteria per keuzetrede?

De keuzetreden vallen samen met de variabelen die je in de vergelijkingstabel onder elkaar gezet hebt. In de rechterkolom (kwalitatieve resultaten) kun je uit de verklaring die ouders geven voor hun voorkeuren afleiden met welk keuzecriterium je te maken hebt. Soms is er meer dan één verklaring, maar zijn ze alle tot hetzelfde criterium te herleiden. Tot zover geen probleem: het is duidelijk welk keuzecriterium van toepassing is. Anders ligt dat wanneer ouders verschillende verklaringen geven, die herleidbaar zijn tot verschillende criteria. Vaak kun je dan niet afleiden welke van die criteria het belangrijkste is en concludeer je dat ze even belangrijk zijn. Wanneer je straks nog gaat uitsplitsen naar dadertype, ontdek je misschien dat bij type A het ene en bij type B het andere criterium het belangrijkste is. Heb je bij alle variabelen uit je vergelijkingstabel bepaald welk keuzecriterium het belangrijkste is dan kun je hierop nog een controle uitvoeren door middel van de lijst van veronderstelde relaties tussen keuzecriteria en onderzoeksvariabelen. Die lijst is opgenomen bij de toelichting van het theoretisch model (paragraaf 1.1 van het onderzoeksverslag *modus operandi*) en is ook in deze handleiding te vinden (bijlage 7).

Je gaat uit van je eigen bevindingen en gaat na of dat klopt met de veronderstelde relaties. Voorbeeld: bij de variabele tijdstip heb je ontdekt dat het keuzecriterium "pakkans" van groot belang is. Je kijkt nu in het theoretische model (bijlage 5) welk nummer de relatie pakkans-tijdstip heeft: C-2. In de lijst (bijlage 7) zie je onder C-2 een tweetal veronderstellingen. Kloppen die met wat jouw ouders verklaarden? Meestal zul je hier een bevestiging van je bevindingen krijgen, soms kun je de veronderstellingen in de lijst aanvullen of nuanceren.

Belangrijker is na te gaan of de veronderstellingen bij de andere criteria niet van toepassing zijn. Die vind je onder A-2 en B-2. Zijn de veronderstellingen onder deze nummers niet op jouw ouders van toepassing dan zit je goed met je conclusie naar de theorie. Maar het zal je ook wel eens gebeuren dat je ontdekt "oei, dat heb ik over 't hoofd gezien, dat is uit mijn interviews wel degelijk naar voren gekomen". In die gevallen bewijst de controle aan de hand van de veronderstellingslijst duidelijk zijn nut. Wanneer je vastgesteld hebt welk keuzecriterium het belangrijkste is, vul je de vierde kolom in. De tabel krijgt dan dezelfde vorm als in het uitgevoerde *modus operandi*-onderzoek. Bij wijze van voorbeeld is een gedeelte van de tabel (één van de zeven variabelen) opgenomen in de handleiding (bijlage 6).

3.3 Conclusies naar de praktijk

Je hebt je doelstelling bereikt: het onderzoek heeft een compleet plaatje van het delict woninginbraak in de regio opgeleverd. Je hebt cijfers en feiten statistisch uitgeplozen en er de verklaring aan gekoppeld die je uit de mond van daders zelf hebt vernomen. Dit geheel is nog eens in een breder theoretisch kader geplaatst. Al deze informatie zit in je hoofd en staat op papier, maar zit nog niet in je handen. Het moment is nu aangebroken waarop je kan beginnen om de theorie die in je hoofd zit te vertalen naar de preventiepraktijk. De laatste lege kolom van de vergelijkingstabel (de kolom "preventie") zal nu ingevuld worden. Hoe kun je dat aanpakken?

Om daar iets over te kunnen zeggen gaan we eerst terug naar het theoretische model (bijlage 5). Daarin is aangegeven dat aan de variabelen preventiestrategieën kunnen worden gekoppeld. Wanneer je de uitvoering van de inbraak ziet als een waterstroom die door de dader rondgepompt wordt (dikke pijl) dan kun je de preventiestrategieën zien als tanks van waar uit stroom in de waterstroom kan worden bijgemengd in het systeem, waardoor de omloopsnelheid vertraagd wordt. Wanneer je de beeldspraak loslaat, kun je zeggen dat de preventiestrategieën erop gericht zijn om (via de variabelen) de geboden gelegenheid tot inbreken te verkleinen.

Hoe ga je nu te werk?

Je gaat uit van de vergelijkingstabel die je hebt gemaakt (paragraaf 3.1 en 3.2). Je pakt nu in de eerste kolom de variabelen en loopt deze één voor één af. Je leest de onderzoeksresultaten door en je houdt de conclusie van de laatste kolom (theorie) vast.

Nu komt het erop aan in de vijfde en laatste kolom de preventieve maatregelen neer te zetten die terugslaan op het belangrijkste keuzecriterium dat in de vierde kolom staat. Een hulpmiddel daarbij is de lijst van preventieve maatregelen uit het verslag van het modus operandi-onderzoek (paragraaf 1.1). Die lijst vind je ook in de handleiding (bijlage 8). Voorbeeld: bij de variabele "tijdstip" staat als belangrijkste criterium: pakkans. In de lijst (bijlage 8) vind je bij de relatie pakkans-tijdstip een tweetal mogelijkheden:

- surveillance: op gevoeliger tijden meer surveilleren;
- buurtpreventie: bewoners op gevoelige tijden alerter laten zijn.

Nu kan er meteen een selectie worden gemaakt op grond van praktische mogelijkheden. Als je het uitgesloten acht dat je de surveillanceplanning kunt beïnvloeden, laat je die mogelijkheid weg. In de kolom "preventie" komen maatregelen, die in principe haalbaar zijn.

Wanneer de kolom "preventie" voor alle variabelen ingevuld is volgt als laatste stap het bepalen van de prioriteit. Dit kun je doen door de kolom "theorie" die je in de tabel gezet hebt, in zijn geheel te beschouwen. Wanneer één van de drie criteria opvallend vaak voorkomt, geef je prioriteit aan preventieve activiteiten die terugslaan op dat belangrijkste keuzecriterium.

Behalve deze uit het onderzoek voortvloeiende factor zullen er misschien andere factoren van invloed zijn op de prioriteitsstelling die je maakt: kan ik deze activiteit op korte termijn starten, heb ik er veel anderen voor nodig, is er vraag naar bij de bevolking?

Om kort te gaan: de factoren uit de praktijk die tot nu toe bepalend waren voor de prioriteitsstelling.

De bijdrage van onderzoeksresultaten in de prioriteitsstelling zit hem vooral hierin, dat het de enige **objectieve** factor is die je kan vertellen welke preventieve activiteiten je bovenaan de lijst moet zetten. Deze lijn kun je doorzetten in algemene zin: modus operandi onderzoek vormt een **objectieve onderbouwing** van je preventiebeleid.

De handleiding die voor je ligt kun je zien als een kookboek. De ingrediënten zijn de historische politiegegevens en de te interviewen daders, de computer is je snelkookpan.

Met behulp van het kookboek maak je het gerecht klaar. Dat zul je in de meeste gevallen nog niet eerder geproefd hebben. Objectieve gegevens over woninginbraak in je eigen regio: dat zal best smaken!